

112189

ad 1022
H. A. 1857

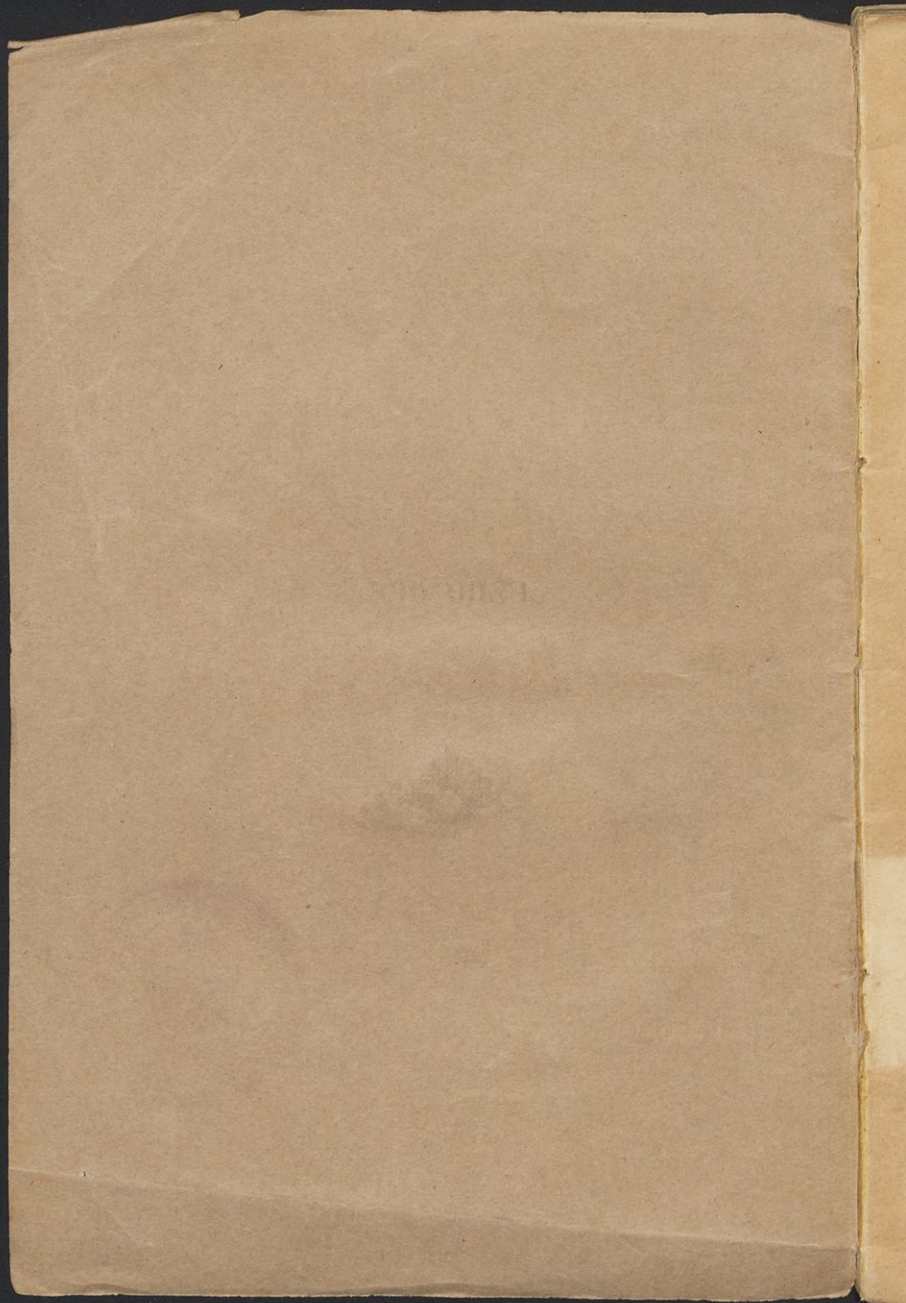
de Slovenije

ca

3

2

1122
F. A. 1151

P O D U K

za

DEŽELNO ZANDARMERIJO,

KAKO SLUŽBO OPRAVLJATI.

Na Dunaju 1851.

Iz c. kr. dvorne in deržavne tiskarne.

112/89

112189

FzL 6371/1951

Splošno podučenje.

U v o d.

§. 1. Namen žandarmerije sploh je, pokoj in varnost dežele, prebivavcov in vlasti varvati. Iz tega sledi, de ima žandarmerija vse ljudi brez razločka stanù in spôla, kateri se postavam miroljubno podveržejo, varvati, vse djanja zoper postave ovérati in tiste ljudi, kateri postave prestopajo, v zasluženno kaznovanje (štrafanje) izročevati.

Pervo poglavje.

Lastnosti in obnašanje žandarja sploh.

§. 2. Vsak žandár mora imeti lastnosti, ktere so za ta stan potrebne. Kako se ima žandár, bodi si ktere časti ali stopnje koli, v svojem postavljenju zaderžati, kadar navadno kakor tudi nenavadno, samostojno kakor tudi pripomočno službo opravlja, se bo v tem poduku posebej povedalo.

§. 3. Ako hoče žandar svojo službo tako opravljati, kakor je namenu primérjeno, kateriga postava doseči želi, jo mora ljudstvu nasproti s potrebnim vspeham opravljati. Resnost, spodobnost in čut, ki naj žandarja spodbada, kateri svoje važne dolžnosti spozna, morajo njegove lastnosti biti. Zlasti se mu prevdarjeno, gibčno obnašanje kot per-

va potrebnost v njegovi mnogoverstni dotiki z ljudstvom priporoča.

§. 4. Od podoficirja se te lastnosti še bolj terjajo, kakor tudi, de če je mogoče še en deželni jezik umè.

§. 5. Žandar se mora lepo in čedno napravljati znati. Kadar gre med ljudi, mora biti vselej tako napravljen, kakor je predpisano, z vso obleko in s sabljo. Kadar je tako napravljen, ima zavoljo enakosti levo roko na roču sablje držati. Žandarski konjik ne sme svoje sablje za sabo vlačiti.

Žandar mora na cesti po vojaško, lasno in možko ter tako zmerno hoditi, de vtegne vse viditi, kar se blizo njega godi. Vsaki žandar mora en par ročnih železij (lince) in majhen žepek za liste ali pisma imeti in vedno sabo nositi.

§. 6. Tabak na cesti ali kadar v pisarnice (uredovavnice) ali v staniša privatnih pride, piti, se, kadar s komur koli gre, ž njim podpajzdihó držati, pse sabo voditi, se nezmerno smejati, kakor tudi se, bodi si kakor koli, nespodobno ali spačeno z životam gibati, je žandarju prepovedano, ker se mora vsiga ogibati, kar bi ljudstvu znalo dati priložnost, ga zasmehovati ali nad njim jezike brusiti.

§. 7. De si ravno se od žandarja ne da misliti, de bi se pijančevanju vdal, vendar ne bo odveč, ga kaj živo pred tem svariti.

Če bi se pa žandar vendar tako dalječ pozabil, da se kjer si bodi pijaniga pokaže, je dolžnost družih njegovih tovaršev, ga spred oči ljudstva spraviti in ga ovaditi, da se iz regimenta odpravi.

Šega mora postati, de žandarji, skušaje se eden z drugim, dobro ime žandarmerije varjejo in eden nad drugim čuje. Tako bo mogoče, napake in slabe navade že v začetku zatreti.

§. 8. Želèti je, de žandar nikoli v kako slabo ali clo gerdó slovečo kerčmo ali pivnico ne gre, razun kadar je v službi: ojstro ojstro pak je prepovedano, z zanikernimi ljudmi ženskiga ali možkiga spola se okoli pajdašiti in ravno tako ne smejo taki ljudje nikoli v kasarne ali staniša žandarmerije priti.

§. 9. Kako se ima žandar v službi ali zunaj službe do višjih (predpostavljenih) in do c. k. vojakov zaderžati, povejo dani vojaški predpisi.

Ker je žandarmerija po deželi razkropljena, in je zavoljo tega ljudstvu mogoče, njene znotrajne razmere presojevati, je tim bolj treba, de je žandar predpostavljenim ojstro podveržen in pokorn in de jih čisla.

Ravno tako se ima do vsih javnih urednikov (peomtarjev) in oblastnij (gosposk), s kterimi ima v službi ali zvonaj službe opraviti, s poštovanjem in spodobno obnašati.

§. 10. Žandarja vsakdo vika, in on ima tudi vsaciga vikati, vsaciga c. k. urednika ima s tem imenovati, kar je; zavoljo tega naj si prizadeva, razne častne stopnje urednikov spoznavati. Žandar ima, če ga kdor si koli bodi, za kaj praša ali prosi, z vojaško spodobnostjo in postrežljivostjo zaprosenju ali sam zadostiti, ali pa, ako bi sam ne mogel, se kratko in krepko (jedernato) izgovoriti, nikoli pa ne sme nevolje kazati ali pa clo sirovo odgovarjati.

Žandarju se kaj ojstro priporoči, de naj se vsake zarobljenosti ali sirovosti zderži, s prijaznostjo si bo čislanje in zaupanje redoljubnih ljudi pridobil.

§. 11. De se službne zadeve krepko pospešujejo, je zlo treba, de žandarmerija z vsimi organi vladarstva in zlasti s tistimi, kterim je ohranjenje pokoja in občne varnosti izročeno, v dobri zastopnosti živi in se vsiga skerbno varje, kar bi vzajemno prijaznost kaliti utegnilo.

§. 12. Kadar pride žandarmerija z večimi zbori ljudi v dotiko, kakor n. pr. na somnjeh, pri javnih obhajilih (praznikih), pripušeni ali nepripušeni zborih ljudstva, v glediših ali drugih očitnih veseliših i. t. d., se mora pokojno in spodobno, ter vljudno obnašati; to je njena dolžnost, ker zna v tacih primerljajih vsako nepomišljeno ali svojglavno ravnanje k neprijetnim ali nevarnim pogodbam priložnost dati. Tako previdno in enako spodobno se ima žandar obnašati, kadar v gostivnice in gostiša (prenočvališa) pride in kadar ptujske bukve pregleduje. Še večji dolžnost žandarmerije pa je, se varno in pametno obnašati, kadar bi prisiljena bila, v cerkev, molivnico ali v kako drugo za opravljanje službe božje namenjeno poslopje iti.

Če je treba v teh krajih koga prijeti, se mora to z največjo pokojnostjo in, kolikor je mogoče, tako storiti, de noben hrup ne vstane.

§. 13. Žandarju je pod oestro kaznijo (štrafingo) prepovedano, ko službo opravlja — bodi si na patrolah ali sicer na kaki službni poti — v gostivnice in kerčme zahajati, de bi pil ali si kratek čas delal; če potrebuje se poživiti, se zna to zgoditi, brez de bi v pivnici ostal. Če bi pa žandarji pri svojih obhodih kaj vidili, zavoljo česar bi se jim treba zdelo, v gostivnico iti, imajo to, koj ko se vernejo, s ojim postajnimu (stražnimu) poveljniku (komandantu) posebej naznaniti.

§. 14. Žandar mora pa ne samo s svojim obnašanjem v službi, temuč tudi zvonaj službe s svojim lepim zadržanjem si čislanje ljudi pridobiti znati.

Nezmerno vživanje, posebno žganih pijač, igranje, družbe z razujzdanimi ženskami, obiskovanje zanikernih tovaršij, dolgove delati, so oskrunki, kateri se pri žandarju kar ne smejo najti, in se zavoljo tega brez milosti oestro odstranovati morajo.

§. 15. Žandarju je dolžnost naložena, v vsih službnih zadevah oestro zamolčljiv biti.

§ 16. Najpotrebniši čednost žandarja pa je nepodkupljivost. Nepodkupljivost se pa imenuje, de se žandar na najgerji in najnesramniši vižo namreč z denarji ne da podkupiti; tudi ne žlahta, ne prijateljstvo, ne nagnjenje, ne odnagnjenje — nič ga ne sme v volitvi njegovih sredstev za ohranjenje občniga pokoja in varnosti voditi.

Samo, če bo vsaki posamezni žandar tako ravnal, bo pripomogel, de bo ljudstvo terdno vero dobilo, de žandarmerija ni podkupljiva.

§. 17. Če mu kdo piti brez plačila ponuja, je žandarju prepovedano, jo uzeti, če mu bi jo ravao v nesumnih okoljnostih ponujal.

§. 18. Žandarmerija, ktere dolžnost je, skrivne družtva ali druge prepovedane tovaršije zasledovati, se ima, se ve de, tim skerbneje vsaciga neposrednjiga ali posrednjiga vdeleževanja taistih varovati, in izrečno je prepovedano, se morde zavoljo ogledovanja tudi le na videz in v preobleki takim zoperpostavnim započetjam pridruževati.

§. 19. Če predpostavljeni ne zaukažejo očitno, ne sme žandarmerija nikakoršnih pričeval (cajgnisov, atestator) čez reči dajati, ki so z nje službo v kaki zvezi.

§. 20. Če bi se primerilo, de bi kdo zavoljo tega, ker je žandarja razžalil, v preiskavo prišel, se ne sme žandar nikoli kazni in zadostenja odpovedati, ki ga postava izgovori.

§. 21. Če pride žandar kam, kjer je kak višji predpostavljeni žandarmerije, se ima pri njem oglasiti, in če se terja, masne bukvice pokazati, ktere ima vedno pri sebi nositi. Zavoljo tega pa še ni prepovedano, se tudi pri družih vojaških predpostavljenih oglasiti.

§. 22. Žandarmerii je pod ojstro kaznijo prepovedano, čez mejo v sosedno vunanjo deželo v službi ali zvnaj službe hoditi, če nima posebniga privoljenja za to.

Drugo Poglavje.

Kaj je žandarju vediti treba.

§. 23. Pred vsim mora vsaki ud žandarmerije določbe organske postave od 18. januarja 1850 natanjko vediti; nazoči poduk je pa za to, de se žandarmerija z službo, ki je njej naložena, bolj soznani.

§. 24. Žandar mora razdelitev, ime, in opravila političnih in sodnih oblastnij v svojim okraju vediti in razločiti znati.

§. 25. Žandar si mora prizadevati, de po mogočnosti kraje in ljudi v kraju, v katerim je postavljen, spozna; to mu bo spolnovanje dolžnosti svoje službe precej olajšalo.

§. 26. On mora vediti, ktere djanja ali opušnja postava za kazni podveržene izreče; zavoljo tega se pa mora z njihovimi znamenji in razznamki soznaniti. Dalje mora vediti, ali ima z ozeram na kazenske postave in za predpise, katerih namen je, pokoj, red in varnost ohraniti, ali samostojno, ali podpiraje ravnati, in kaj je poklican in dolžan storiti, ko ga dotična oblastnija pozove.

§. 27. Da vsim tem dolžnostim povsod in vselej zadosti, mora žandar tiste djanja in opušnja kar je moč natanjko vediti in se jih naučiti, ktere so kot zoperpostavne prepovedane.

Te se delé — po velikosti škode, ktero človeški družbi narede — v hudodelstva, pregreške in prestopke.

§. 28. Med hudodelstva se štejejo:

1. Velika izdaja in djanja, ktere občni pokoj deržave motijo; med temi so posebno hude obreke zoper osebo cesarja in hudobne zaničevanja deržavne ustave in uprave zapopadene.

2 Izvohovanje reči, ktere vojaško brambo deržave zadenejo.

3. Vstaja in punt.

4. Javna (očitna)posilnost ali silodelstvo :

- a) po vpornosti zoper gosposkine osebe ali odposlance gosposke v uredskih rečeh in zoper straže, kadar javno povelje spolnujejo;
- b) po posilnim napadu na ptuje nepremakljivo blago;
- c) po hudobnim poškodvanju tuje vlastnine, če škoda 5 gold. konvencijskiga denarja preseže;
- d) po hudobnim poškodovanju telegrafov;
- e) po hudobnim poškodovanju železnih cest in sredstev za prevožnjo na njih, ali po djanjih, ktere pri vožnji po železni cesti nevarnost za življenje ali lastnino prinesejo;
- f) po ropu ljudi;
- g) po naberi za ptujo vojašino;
- h) po nepripušnim kratenju osebne svobode;
- i) po odpeljanju;
- k) po kupčii s sužniki;
- l) po nevarnem protenju.

5. Kriva raba uredske oblasti, prejetje daril v uredskih rečeh in zapeljanje k krivi rabi uredske oblasti.

6. Ponareja in prenareja javnih upnih listov.

7. Prenareja denarjev (penezov).

8. Motjenje vere, med ktero je posebno motjenje oprave v deržavi obstoječe vere in javno zaničevanje vere zapopadeno.

9. Posilna nečistost in onečastenje nedorasle osebe.

10. Druge težke nečistosti, kakor :

- a) Nečistost zoper naturo;
- b) kervosramnost;
- c) zapeljanje v izrejo ali skerb izročene osebe k nečistosti;
- d) sovodstvo (rofanstvo);

11. Umor in vboj.

12. Odgnanje telesniga ploda.

13. Izpoloženje otroka.

14. Težko ranjenje ali druge težke oškodovanja telesa iz namena.

15. Dvoboj.

16. Zažig.

17. Tatvina in nezvestoba, kakor tudi deležnost nje.

18. Rop in deležnost njega.

19. Goljufija.

20. Dvojni zakon.

21. Obrekovanje.

22. Hudodelnikom dana podpomoč, in sicer :

a) po nalašnem opušnju zaveranja hudodelstva;

b) po zakrivanju hudodelstev ali hudodelnikov pred nasledujočo oblastnijo;

c) po pripomoči k ubegu zavoljo hudodelstva zapertega;

d) po pripomoči k ubegu iz vojaške službe;

e) po zapeljanju vojakov k prelomljenju prisežene zvestosti ali k vpornosti zoper službni red ali zoper povelja njih predpostavljenih.

§. 29. Med pregreške se štejejo :

1. Vse v §. 28 naštete djanja, če jih store osebe manj kot 14 let stare.

2. Rabuka.

3. Podhuskanje zoper državne in občinske (soseskne) oblastnije.

4. Razžaljenje straže pod obteživnimi okolnostmi.

5. Razžaljenja, ktere store javni uredniki ali služabniki pri uredovanju, zlasti zaperanja zvnaj primerljejev, ktere postava dopusti.

6. Usmertjenja ali težke ranjenja iz nemarnosti.

7. Zatajba poroda.

8. Nevednost zdravnikov ali ranocelnikov.

9. Nepripušeni dogovori obertnikov ali rokodelskih pomagavcov (kselov), de bi ceno ali mezdo (lon) povišali, in zatajba zalog.

10. Razžalitve poštenja, posebno nevterjeno obdolževanje hudodelstva ali pregreška ali družiga obdolženemu na njegovim poštenju ali zaslužku škodljiviga djanja in sramotivne pisanja.

11. Nečistosti, za ktere so manjši kazni zažugane, zlasti prešeštvo, nečistost med bližnjimi žlahtniki, med hišnimi ali domačimi ljudmi in posli, onečastenje z obetanjem zakona, sklenitev zoperpostavnega zakona brez spregledka (dispensa).

12. Sovodstvo (rofanstvo) kot obertnija, ali od strani oženjeniga moža glede njegove žene.

13. Brezpravno odpertje sodnih pečatov.

14. Manj težke zapeljanja k krivi rabi uredske oblasti.

15. Prestopki predpisov zastran potnih listov (posov).

16. Odertija (vohernija).

17. Nedopušen ponatis.

18. Prestopki policijske postave za železne ceste.

19. Prestopki postave za tisek po nespolnovanju postavnih predpisov zastran izdajanja bukvic za razpošiljanje ali periodičnih tiskopisov.

20. Prestopki postave zastran pravice združevanja in zberanja, zlasti čez shode političnih družtev brez postavnih pogojev, ali po razpušenju ali izdani prepovedi, branjenje zbora, po zaukazu oblastnije se raziti, jemanje žen ali maloletnih v politično družtvo, pripušenje žen ali oboroženih kot poslušavcov, omejebe javnosti sej političniga družtva, predlaganje prošinj in pritožb po poslanstvih, ki iz več kot 10 glav obstoje, ali izpeljanje prošnje ali pritožbe po množici ljudi s tem, da se hrum naredi, posilno v urediša pride ali oblastnije v strah pripravijo.

21. Krida iz lahkomišelnosti.

§. 30. Med prestopke se štejejo :

1. Zapeljanje ljudi k nečimernim in neverterjenim pritožbam zoper oblastnije.
2. Razžaljenje straže brez družih nasledkov.
3. Odterganje, pomazanje ali poškodovanje javno nabitih razglasov ali naznanil oblastnij.
4. Poškodovanje latern, mostov, zatvoril, jezov, poprijemačev (držajev) ali postavljenih svaričnih znamenj.
5. Prestopki zoper napovedanje (tujih).
6. Povedba kriviga imena ali krivih osebnih razmer na vprašanje oblastnije.
7. Prenareja javnih pisem brez goljufniga namena.
8. Raba ptujiga potniga lista ali izkazka.
9. Najetje pomagačev (kselov), kateri nimajo rednih izkazkov.
10. Ako poštmojstri potnike naprej spravijo (vozijo,) kateri nimajo potniga lista, ali na drugo kot določeno pot grejo.
11. Vernenje izgnanega ali odpravljeniga.
12. Pozlačevanje ali posrebrovanje penězov (kovanih dnarjev).
13. Brezoblastna posest ali izdelovanje priprav za tisek ali tolčenje puncov, štempljev ali modlov za ponarejenje penězov.
14. Brezoblastno narejanje ali izročevanje uredskih pečatov.
15. Izdajanje se za javniga urednika brez pravice.
16. Kopanje v rekah ali bajerjih, ali dersanje na ledu razun na mestih za to odmenjenih; hoja čez led, kadar je že zavoljo nevarnosti prepovedano.
17. Neprevidno vsmertjenje ali ranjenje z prevoženjem ali pojezdarenjem.
18. Brezoblastno rabljenje zdravniške ali ranocelske umetnosti, kot obertnije.
19. Prodajanje prepovedanih zdravil, krivo ali slabo pripravljanje ali premenjenje zdravil,

20. Zanemarjenje bolnikov po zdravniku ali domačih ljudeh.

21. Nenaznanjenje sumnih bolezin ali smerti.

22. Brezoblastna ali neprevidna kupčija s trupam, nemarnost v rabi strupa pri obertnikih.

23. Prodajanje neznaniga materialniga blaga.

24. Narejanje ali popravljanje prepovedaniga orožja.

25. Neprevidnost s strelnim orožjem.

26. Nepravo naznanjenje časa smerti.

27. Opušenje, po dolžnosti na otroke skerb imeti.

28. Če z kužno boleznijo oskrunjena ženska v službo kot dojnica (ama) stopi.

29. Opušeno izstavljenje svarivnih znamenj pri zidanju, opušeno naznanjenje protečega razpada ali podretja, nevednost zidarskiga (stavniga) mojstra.

30. Opušeno naznanjenje, de je kdo znorel ali kaka žival stekla.

31. Brezoblastno špoganje ali slabo zavarovanje divjih zverin, zanemarjenje hudobnih domačih žival, šovanje ali draženje taistih.

32. Prestopki zoper predpisano snaženje oblačil ali orodij v kužnih boleznih.

33. Oskrunjenje vodnjakov, rup ali vode za pijačo v selu s tim, da se mertva živina ali kaj zdravju škodljivih reči va-nje verže.

34. Prodajanje mesa živine, ki ni bila po predpisu ogledana.

35. Prestopki v živinski kugi danih predpisov.

36. Popačenje ali zdravju škodljivo pripravljenje pijač in jedi ali posod za njih hranjenje.

37. Pokvečenje samiga sebe.

38. Poškodovanja v pretepih (tepežnjah).

39. Terpinčenje po krivi rabi pravice domačiga strahovanja.

40. Založenje cest po noči z vozmi, sodi i. t. d.

41. Metanje skozi okna, opušeno vterjenje na oknu postavljenih ali obešenih reči.

42. Urno in neprevidno voženje ali če taki hlapci najemnih voznikov vozijo, ki niso bili oblastni skazani.

43. Pušenje konj zvunej na planem, brez de bi kdo na nje gledal.

44. Prestopki predpisov za obvarovanje nevarnosti po ognju, namreč: pitje tabaka na ognjo-nevarnih krajih, hojenje na take kraje z golo lučjo, potovanje z gorečimi baklami čez lesene mostove, skozi sela ali gojzde, tajba požara.

45. Manjši tatvine, nezvestosti ali goljufije, potem skrivanje ali vsvojenje vkradeniga blaga v vsih primerlejih, ki se ne dajo hudodelstvam prišteti.

46. Narejanje odperal ali ključev, ako ključarji ključavnice brez dostojne previdnosti odklepajo.

47. Če starinarji, zlatarji ali srebrarji in druge osebe sploh kaj sumljiviga kupijo.

48. Prestop taksniga reda v tretjim primerljeju

49. Hudobno poškodovanje lastnine, če škoda k večjemu 5 gld. kon. dn. znese.

50. Sramotenje in terpinčenje na cesti ali na očitnih krajih.

51. Očitanje prestanih kazni.

52. Ako zdravniki, ranocelniki, babice ali lekarji (apotekarji) skrivnosti razodenejo.

53. Kupovanje drobniga denarja z nadavkom (agio).

54. Nečisto obertovanje.

55. Potuha k nečistosti dajana po kerčmarjih.

56. Beračevanje o obstoječih siromašnicah ali z hlijnjenimi boleznimi, posojevanje otrok za beračevanje, ali pušanje otrok, de beračijo.

57. Prepovedane (hazardne) igre vsake verste.

58. Pijanost, če je bilo v nje kako hudodelstvo storjeno, ali pri delavcih na odrih ali z ognjo-nevarnimi rečmi.

59. Pahišno barantanje z tiskopisi, njih izklicovanje, razdeljenje, prodajanje in nabijanje na cesti ali na drugih, kakor za nabijanje odločenih krajih.

60. Noša znamenj političnih družtev.

61. Ako je kdo z orožjem pri zboru ludstva.

62. Zberanje ludstva ali drugačno za vsaciga odperto zberanje kakimu obhajanju, obhod ali pojedinja za politične ali družbine (socialne) razgovore ali prošnje, brez de bi se bilo to popred varstvinii oblastnii naznanilo, razun cerkveniga obhajanja ali pogovarjanja zastran volitev.

63. Zadnjič vsi doslejšni prosti policijski prestopki, ako niso občinski policii odmenjeni.

§. 31. Razun tu imenovanih prestopkov postav so v deržavnim življenju še druge določbe in drugi predpisi, kateri se na ohranjenje reda in na zavarovanje posebnih prav in pravic nanašajo, katerih zanemarjenje bi znalo kako spodtiko obuditi in je ravno zavoljo tega pod kaznijo prepovedano.

Dotične določbe zadevajo :

- a) poštne naprave,
- b) lovske in gojzdne postave,
- c) policijstvo za ptujce,
- d) deržavne dohodke, in
- e) postavo zastran orožja *).

§. 32. Kar poštne naprave utiče, je posebno pomniti:

1. De morajo privatne take započetja privoljenje za to imeti.

2. Poštnege roga in službne obleke se smejo samo poštne osebe poslužiti.

3. Vsim vozovam, ktere poštni konji vozijo, se ima vsaki drug voz, — če se to brez nevarnosti zgoditi more— na znamenje s poštnim rogam dano, ogniti.

4. Postiljoni ne smejo, kader pisma vozijo, tabaka piti in nikogar k sebi vzeti.

5. Poštmojstri ne smejo pisem ne po peš hodečih poslih (potih), ne s ptujo priložnostjo naprej odpravljati.

*) Zastran tega glej konec poglavja II.

§. 33. Glede gojzdne in borštne postave gre žandarju, osebe za varstvo gojzdov, ktere so ali že postavljene, ali se bodo pa še postavile, v njih uredskih djanjih krepko podperati.

Posebno imajo vse, kar zastran kratjenja drevoreje po pokvarjenju gojzdoviga sveta ali zastran njegove rabe za druge namene vidijo, oblastnijam in organam naznaniti, kterim je varstvo gojzdov izročeno.

Dalje je posebno skerbeti, de se v gojzdu ogenj na kako vižo ali na krajih ne zakuri, de bi se bilo gojzdniga požara bati.

Zapušeni ali nepogašeni ognji se imajo koj pogasiti.

Če se gojzden požar zapazi, se ima prebivavcam bližnjih hiš vediti dati in k gasenju pozvati; tudi se ima nekaj osebno, nekaj po prebivaveih najbližnjih hiš, kterim se to naroči, županam bližnjih krajev, gospodarjem gojzdov in ošebam za varstvo gojzdov postavljenim to naznaniti in jim pri za gasenje gojzdniga požara storjenih naredbah, kar je le mogoče, v djanju pripomagovati.

Žandar se ima s postavami zastran lovstva in paš, ki se bodo prihodnje dale, kolikor njegovo službo utičejo, soznaniti.

§. 34. Ker ima žandar v okraju, kteri mu je odločen, na potne ptujce gledati, in tako prav dostikrat v priložnost pride, prestopo postave ali sledi in znaminja že prelomljenih postav najditi, si mora posebno prizadevati, de se predpisov zastran potnih listov (posov) natanjko nauči.

§. 35. Glede policijsstva za ptuje veljajo ti le predpisi:

Od ptujcov, kteri se na kako vižo sumne store, se imajo potni ali domovinski listi terjati, in prepričati se je, ali so pristni (pravi) in ali je oseba taista; zavoljo tega je vsaki dolžan, žandarju, če ta želi, svoj potni ali domovinski list pokazati. To ravnanje se nanaša zlasti na osebe, ktere se z zasledovavnimi (iskavnimi) listi zasledujejo, in ktere se morajo, ko se v oblast dobe, zapreti. Tako

zasledovani ljudje se morajo v žandarmerijskih kasarnah z imenam zapisovati.

§. 36. Vsaki potni in vsaki domovinski list mora ime in priimek, značaj, opravilo ali rokodelstvo, starost, rojstni kraj in kraj pristojnosti potnika, od kod pride in kam potuje, potem popis osebe in podpis potnika zapopasti.

Če posestnik potniga lista s kom v tovaršii potuje, morajo vsi, kateri z njim potujejo, po imenu zapisani biti. Zadnjič mora potni list popolni podpis oblastnije, ktera ga naredi, in pritisnjeni uredski pečat imeti.

§. 37. Potni list tistiga, kateri iz zvananjih dežel pride, ali v vnanje dežele potuje, mora od dotičniga avstrijanskiga ali zvanajnodeželna poslanca vidiran biti, ako popotnik iz tacega kraja pride, kjer je kak poslanec, ali če popotovaje v taki kraj dojde.

§. 38. Pri pregledovanju potnih listov je potrebno paziti: Ali so vse gori imenovane potrebnosti tu, ali ni znamenj ponareje ali prenareje, ali so popisi oseb po videzu resnični ali potnika ne spremlja več ali manj oseb, kakor jih je v potnim listu zapisanih, ali ni čas veljavnosti že pretekl, ali je bil potni list povsod dalje napotjen (instradiran) in nakazana pot res deržana, ali uredski podpisi niso zamazani ali pokvarjeni, ali ni pečat umetno ponarejen ali prilepen.

§. 39. Raztergane ali pokvarjene potne pisma, iz katerih se ti bistveni členi ne dajo več razviditi, so sumne.

§. 40. Vozniki in kondukerji blaga morajo, kadar čez avstrijansko mejo v cesarske dežele pridejo ali iz njih grejo, če ne redne potne liste, vsaj po predpisu izdane tovrne liste zastran blaga imeti, ktero peljejo.

Pričala vsake verste, kakor: učni listi, šolske in poselske pričala i. t. d. ne veljajo za potne pisma, potnik naj bo iz cesarske ali ptuje dežele.

§. 41. Potujoči rokodelski učenci morajo prave potne bukvice imeti. Te so v osmerki z dvojno barvano nitko

vezane, in na nje je uredov pečat oblastnije pritisnjen, ktera jih da. Te bukvice mora povsod, kjer dela iše ali ga najde, krajni oblastnii v poterjenje predložiti, in dotični mojster jih mora podpisati in pristaviti, kako se je delavec obnašal.

Če je po poslednjim uredskim vidiranju 6 tednov preteklo, ni tisti, kateri jih ima, več dostojno vpravičen (poverjen).

Rokodelski učenci iz vunajih dežel morajo, kadar čez mejo pridejo, tudi dovolj denarja za živež imeti.

§. 42. Tako imenovani pobišni kramarji, kateri blago od hiše do hiše na prodaj nosijo, morajo posebne potne liste za pohiševavce imeti, v katerih je izrečno privoljenje k temu zapisano. Te potne liste izdaja krajno glavarstvo, oni namestujejo potne liste, in v njih mora pleme blaga zapisano biti.

§. 43. Glede dohodnih prestopkov velja sploh to le:

Za kontrobantarja se ima tisti čislati, kateri blago iz vunanjih dežel v cesarske, ali iz cesarskih v vnanje nosi ali nositi skuša, brez de bi bil pogojem, ki jih dohodne postave predpišejo, zadostil.

Kontrabantu so posebno podveržene stvari državnega samoprodajstva, namreč:

1. Vse sorte soli, čiste kokor tudi z družimi robami mešane.

2. Tobak, sirov ali vstrojen, potem zveržki od tobaka.

3. Solitar, sirov ali očišen ali mešan z drugimi robami.

4. Strelni prah.

§. 44. Reči državnega samoprodajstva se ne smejo brez posebniga privoljenja iz vunanjih dežel in sploh ne čez meje države, v kateri je samoprodajstvo vpeljano, ne za porabo ne za odkladanje, ne za prevožnjo nositi ali voziti; samo potnikam je pripušeno, od 5 funtov ptujiga tobaka pri dotičnim vstopnim colnim uredu col odrajtati; zastran tega se imajo z uredsko boleto skazati.

Reči deržavniga samoprodajstva ne sme nihče izdelovati ali prodajati, kateri ni posebne oblasti od oblastnije dobil.

§. 45. Če kdo poskusi, davku podveržene reči po družih potih donašati, kakor po tistih, ktere k dohodnemu uredu peljejo, postane dohodniga prestopka kriv in zapade postavnim kaznim.

Opomba. Glede postave zastran orožja se bodo določbe pozneje razglasile.

Posebni poduk.

Tretje poglavje.

Službne opravila žandarja.

§. 46. Službne opravila žandarja so dvojne:

A) Ali take, ki se štejejo med njegove navadne dolžnosti, ki ima tedaj opravljati, brez da bi posebniga ukaza oblastnije potreboval, in te službne opravila se imenujejo: samostojne;

B) ali so pa take, ki se tičejo spolnovanja posebnih zaukazov oblastnij. Imenujejo se pripomočne službne opravila, če je opravljenje uredskega djanja izročeno osebi, katero oblastnija nalaš pošlje.

A. Samostojne službne opravila.

§. 47. Samostojne službne opravila žandarja so:

1. Vsakdanji obhodi in patrole v okraju, pri katerih si ima na vsako mogočo vižo vednost vsih hudodelstev in pregreškov zadobiti, ki se zgode.

To vednost bo ložeje dobil, če pri krajnih oblastnijah spodobno poprašuje, pa tudi pogovori, ki po naključbi sliši, mu to olajšajo.

2. Marljivo zasledovanje hudodelcev vsake verste.

3. Vse pri djanju zasačene prestopnike postav: tolovaje, morivce, požigavce, goljufe, tatove, tako tudi poško-

dovace gojzdov, take, kateri prepovedano orožje nosijo, kontrobutarje prijemat, in koj dotični oblastni s pisanim naznanilam izročiti.

4. Vsako rabuko in vsako zberanje ljudi v trope, katero je zoper občni pokoj namerjeno, ima žandar najpervo z lepo, in če to nič ne pomaga, s silo razgnati, in prizadeva naj si vodjev se polastiti.

5. Vlastnino, kokor tudi osebo slednjiga deržavljana zoper vsaktero silodelnost braniti, in tiste, kateri jim prote, prijati.

6. Zastran vsih na cesti, v vodi ali sicer kje najdenih trupel (merličev), zastran vsaciga požara (ognja), zastran vlomov, tolovajskih napadov in družih hudodelstev, ki so bile v njegovim okraju storjene, natanjčnih pozvedb iskati in jih dalje naznanovati.

7. Na pokoj in nravnost (lepo zaderžanje) v glediših, na javnih sprehodiših, posebno pa v kafetarijah in oštarijah gledati in skerbeti, de se o času po gosposki zapovedanim zaperajo. Na prenočiša, hiše, v katerih posli ostajajo, in gostivnice, v katerih ptuji prenočujejo, je treba posebno skerb imeti. Tiskopise po hišah prodajati ali nabijati na očitni cesti, je prepovedano.

8. Čuti, de se nedelje in prazniki po predpisih, v vsakim kraju danih, sveto obhajajo.

9. Potnike, če prosijo, po nevarnih cestah spremljevati; tode to se sme k večjemu do bližnje žandarmerijske postaje zgoditi in to mora popred poveljnik (komandant) vediti.

10. Jetnika spremljati (sprevadjati).

11. Vse vojaške ubežnike zgrabiti in vsaciga vojaka, kateri nima poslovniga ali urlavbniga pisma, prijati.

12. Vojakam, ko marširajo, v neki daljini slediti, tiste, kateri zaostajajo, k pridruženju naganjati, nerednosti in zabavljanje do ljudstva varovati, ropanje (plenjenje) braniti in nespodobne terjanja overati.

§. 48. Posebna zasluga žandarmerije bo, s čuvanjem overati, de se nikakoršne hudodelstva ne delajo. Na vse

osebe in hiše, ktere se mu sumne zdijo, bo žandar posebno pazil. Narodske obhajila, nenavadne cerkvene opravila, vzdigovanja v loterijah, somnji, zberanja več ljudi terjajo pričujočnost žandarja, de se kak nered ne zgodi.

§. 49. Na pohajajoče komediante in muzikante, prodajavce prepovedaniga in zdravju škodljiviga blaga, posebno zdravil, na vervoplesce, orglarje, na ptuje ogleduhe, ptuje zemljomerce ali inženirje, kteri ceste merijo, načerte (plane) čertajo, terdnjave ali vojaške zidanja risajo, na postopajoče vlačugarje mora žandar posebno paziti.

§. 50. Hazardnjih in loterijskih iger, zlasti na očitnih krajih ni terpeti.

§. 51. Odkriti vodnjaki, apnenice, vhodiša v kleti, gnojiša i. t. d. morajo dovelj zavarovane biti.

§. 52. Na kupovanje in prodajanje sumnih reči je dobro gledati.

§. 53. Žandar ima vsako očitno pohujšanje, ki ga ljudje ali reči delajo, odvracati. Tu sem se šteje tudi kopanje na očitnih in obiskovanih krajih, naj se tisti, ki se kopa, v kopel ni obleki kopa ali ne.

Kopati se je samo na tistih krajih pripušeno, ki jih politične ali vojaške oblastnije odločijo.

§. 54. Pijanci in razgrajavci se domu zavernejo ali pa v policijsko varstvo spravijo.

§. 55. Terpeti se nima, de bi ena ali več oseb politično razdraživne ali pohujšljive pesmi pele. Na osebe, ktere oblačila ali znamenja nosijo, ki na kak sumen namen opominjajo, ima žandar paziti, in jih, če znamenja za prepovedane spozna, prijeti.

§. 56. Žandarju je v službnih opravilih v privatno hišo stopiti pravilamo samo pripušeno, če dobi pisano povelje poklicane oblastnije, in pa v družbi gosposkine ali sicer zupanja vredne osebe iz tistiga kraja. Včasih ima pa tudi pravico, v vsako hišo po dnevi in ponoči, iti, namreč, če ga hišni gospodar ali hišni prebivavec prosi, prebivavec nevarnosti ognja — ali vode — ali sicer življenju ali pre-

moženju proteče nevarnosti branit ali kakiga hudodelca zasledovat, ki je v hišo pobegnil.

§. 57. Žandarmerija ima čuti, de nihče brez pravice in brez potniga nakaza priprege ne terja in se ne prederzne, jo s silo al žuganjem doseči ali tistiga, kateri mu staniše (kvartir) da, z nespodobnimi terjavami ne nadlegje, ali clo pretepa. Ravno tako je tudi njena dolžnost vojake tega varovati, da jih nevojaški ljudje ne prekanijo, goljufajo ali jim tega odrekajo, kar jim gre.

§. 58. Redno obiskovanje šole od vsih za šolo pripravnih otrok je podloga npravnega življenja. Če tadaj žandarmerija zve, de starši to dolžnost zamujajo, ima to dotični oblastnii naznaniti.

B. Službne opravila po posebnim naročilu.

§. 59. Žandarmerija je, kar njeno službno opravilstvo utiče, samo ministerstvu znotrajnih opravil podložna in prejemlje povelja po svojim občnim nadgledniku (generalinspektorju). Do vsih ostalih civilnih in vojaških oblastnij ni žandarmerija zastran svoje službe v razmeri podložnosti. Pa dolžnost ima, vselej brez odloga službnimu naročilu zadostiti, ki od teh oblastnij pride.

§. 60. Za zapopad naročila je oblastnija odgovorna.

§. 61. Kako se ima pa služba opraviti, določijo znotraj mej postave in predpisov samo predpostavljeni žandarmerije, in v to se nimajo oblastnije kra ko malo ne vtikati.

§. 62. Ako pa žandarmerija od kake oblastnije naročila dobi, ki se z žandarmerijsko postavo in z navodi ne skladajo, je treba spodobno zoper nje vgovor podati.

§. 63. Ako bi oblastnija na to silila, de se ima nje naročilo spolniti, je to bližnjim predpostavljenim žandarmerije brez odloga naznaniti in dalje povelj čakati.

§. 64. Kadar koli je mogoče in kolikorkrat priložnost pride, imajo žandarmerijski višji okrožnim, in okrajnim, po

okolnostih krajnim oblastnijam vse, kar se prigodi in kar zvejo glede na pokoj, red in varnost, tudi po kratkim potu vediti dati, in če bi te oblastnije želele, se tudi ustno ž njimi pomeniti. Nasproti se ima pa žandar vsaciga uikanja zderžati, ki mu po postavi in po tem navodu ne pristoji.

§. 65. Če se ima žandarmerija na poklic kake oblastnije dela poprijeti, se mora praviloma po navodih, ktere za vsaki primerlej posebej prejema, ravnati.

Če svojo službo neposredno pod vodstvom civilniga urednika opravlja, se ima njegovim zaukazam podvreči, kolikor to posamesne uredske djanja zadene.

§. 66. V vsakim drugim primerljeju, ko žandarmerijo kaka oblastnija pokliče, samostojno delati, se sme to samo po določenim, na dotičniga poveljnika žandarmerijskiga oddelka obernjenem naročilu zgoditi, in takrat so samo zaukazi dotičniga predpostavljjeniga žandarmerije vodilo, ki se ga je deržati.

Ta razloček se ima skerbno delati, ker se po njem razmera odgovornosti ravna.

§. 67. Kar pripomoč žandarmerije pri štetvi in popisovanju ludstva zadene, se določi, de se k temu opravilu pravilama samo oficirji žandarmerije od lajtnanta naprej, in samo, če oficirji ne vtegnejo, in če je premalo oficirjev, stražmojstri vzamejo.

Dolžnost udov tega oddelka je, pri vseh obravnavah nad tem čuti, da vsi, ki imajo kaj pri tem opraviti, dotične postave na tanjko spolnujejo.

Oni ne smejo ne kaj krivičniga ne kaj taciga pripustiti, kar ni po postavi; vselej se imajo zoper kaj taciga oglasiti, in če se njih terjanje ne porajta, naj dotični višji oblastnii vedi dajo.

Verh tega jim je na voljo dano, pri njim gredočim podpisu popisovanjskih in razrednih imenikov in družih izkazov primerne opombe pristavljati.

§. 68. Kadar je žandarmerija dolžna, po določbah postave sodnim oblastnijam pri pravosodju potrebno pomoč dajati, se imajo dotični postajni ali stražni poveljniki po navodih oblastnij ravnati.

Če gre za javno izpeljanje kazenskih obsodb, se mora ta poprej žandarmerijski komandant in sodnija pomeniti, kaj je storiti; pri tem je pa posebno prevdariti, ali in katero pomnoženje pripomagajoče žandarmerije se za potrebno ali koristno pokaže; po tem ima dotični poveljnik, tako, kakor mu sodna oblastnija v pismu naroči, storiti, kar je treba, in po okolnostih tudi pripomočno žandarmerijo pomnožiti, ker jo iz sosednih postaj in straž (poštov) pokliče, ali pa, če je sila, dogovorno s krilnim poveljnikom še kaj več oskerbeti.

§. 69. Osebe se navadno pismeno pred sodnijo pozivajo. Če se pripomoč žandarmerije potrebna zdi, pošlje oblastnija ta poziv (povabilni list) postajnemu poveljniku. Ta naj potem zadej na pozivnem listu ime žandarja, kateri ima osebo k sodni pripeljati, zapiše in za to skerbi, de jo taisti natanjko o postavljeni uri pripelje.

Če to več kot enimu žandarju zaukaže, se imajo imena vsih k temu odločenih zapisati, poveljnik pa se posebno imenuje.

§. 70. Zaukazi oblastnij za zapretje kake osebe se imajo vselej popolnoma po postavi (v postavni obliki) spisati. Tak zaukaz mora od stražniga poveljnika vidiran in žandar imenovan biti, kateri ima zapretje opraviti. — Samo, kjer je očitna nevarnost pri odlašanju, sme vsaki žandar, kateriga oblastnija, če prav tudi le ustno pozove, koga zapreti; za to je oblastnija odgovorna.

Žandar ima pa potem brez odloga to svojimu stražnemu poveljniku naznaniti.

Ti predpisi veljajo tudi, kadar se žandarmerii zaveže, razun v postavi imenovanih prilogov, v privatno hišo se podati in tam kako uredsko djanje opraviti.

§. 71. Če žandarmerija pri nji ukazanim zapretju človeka na neprevidene zaderžke (ovire) zadene, če n. p. tisti, ki se ima zapreti, reče, de je bolan, ali se ne more prenesti, ali če se druge zapreke primerijo, se ima koj stražnemu poveljniku naznanilo dati, in ozerama oblastnii, ktera je zapretje ukazala, med tem pa skerbeti, de se na tistiga, ki ga je zapreti, in na njegove bližnje dovelj čuje.

§. 72. Dalje se zna primeriti, de bi bilo treba med sodno obravnavo žandarmerijske pomoči iskati; n. p. kadar se morajo zaperti nevarni hudodelci iz ječe k zaslišanju in zopet nazaj peljati.

Tudi v takim prilogku se pošlje pisano naročilo postajnemu poveljniku, kteri ima potrebno število žandarjev oblastnii dati.

§. 73. Ravno tako po naročilu se zna žandarmerii časno čuvanje jetnikov, bodi si v pravih ječah ali kje drugje izročiti.

Žandarji si imajo pri takem čuvanju vse za vojaške straže dane, to zadevajoče predpise natanjko v glavo vtisniti.

§. 74. Posebno se ne sme nikomur, bodi si kdor koli, pripustiti, de bi k jetniku prišel, ali se ž njim skozi vrata, skozi okno ali kakor koli pogovarjal, če dotični sodni urednik ni zraven; ravno tako se nima terpeti pogovarjanje z znamenji, kazanjem ali miganjem z očmi i. t. d.

Vse kar koli žandar, čuvaje, zapaziti priložnost ima, kakor tudi vsako prošnjo ali vsako željo jetnika do žandarma ima ta, ako se brez de bi svoje mesto zapustil, zgoditi zamore, oblastnii naznaniti; žandar se pa ne sme nikoli z jetnikam pogovarjati.

Žandarju se ojstro prepove, jeznika vabiti ali siliti, de bi kaj izpovedal (obstal).

Če pa jetnik iz vlastne volje žandarju kaj pove, naj je to prava izpoved ali sicer kak izrek, ki njega ali kako drugo osebo zadene, je žandar dolžan, to oblastni naznaniti.

§. 75. Žandarmerii se bo v določenih dogodkih tudi spremljevanje jetnikov in obsojenih hudodelcev, oseb, ki se imajo po šubu (tiranju, gnanju) poslati, izročilo; v taci priložnostih podajajo oblastnija tudi pisano zaprošnja, in v taci zaprošnjah se povedo po imenu tisti, kateri so posebno nevarni, ali zavoljo kterih bi bilo posebne previdnosti treba.

Žandar ima osebe, ktere mu je naprej spraviti, kadar jih prevzame, na životu preiskati, ali morde nimajo kakiga orodja ali orožja pri sebi.

Če ima jetnik denarjev ali družih dražih reči pri sebi, ki so njegove, jih izroči oblastnija spremljajočimu žandarju proti poterjenju.

§. 76. Če jetnika en sam žandar spremlja, je še več previdnosti in pazljivosti treba.

Nevarnim osebam je treba roke vkleniti, in ravno to je storiti, če bi bilo treba jetnika v pozno noč spremljati ali če bi jetnik spotama pobegniti poskušal.

§. 77. O spremljavi se nesme nikomur pripustiti, de bi k jetniku prišel ali se z njim pogovarjal. Če potrebuje jetnik spotama pokrepčanja z jedjo ali pijačo, se sme to samo v pričo žandarja, in če je mogoče, na posebnim kraju zgoditi.

Žandar ne sme terpeti, de bi kdo jetnika spotama v djanju ali z besedami razžalil, zaničeval ali sramotil.

§. 78. Če jetnik spotama zboli ali če je treba prenočiti, se ima v unim primerljenju zdravnikovo pomoč

s potrebno previdnostjo iskati, v drugim pa skerbeti, de se jetnik skerbno zapre in začuje, v obojim primerljeju je pa dogovorno in s pripomočjo župana tistiga kraja ravnati.

§. 79. Nikoli se ne sme jetniku na voljo dati, ali hoče peš hoditi ali se peljati; to oblastnija določi.

Če jetnik spotama terdi, de ne more dalje peš iti, je to bližnji krajni oblastnii naznaniti, če je treba, tudi po zdravnika poslati, de ga pregleda, in dogovorno z oblastnijo dalje ravnati.

§. 80. Spremljajoči žandar ima tudi na jetnikove reči (robo) gledati. Dopustiti ne sme, de bi jetnik spotama kaj svojiga premoženja, bodi si oblačil ali kaj drugih reči prodal, v dar dal, proč vergel ali v nič djal.

Če je gosposka jetniku zavoljo slabiga vremena plajšev, odej i. t. d. sabo da'a, ima spremljajoči žandar skerbeti, de se dobro ohranijo, in kadar jetnika odrajta, tudi po redu odrajtajo; če gre pa jetnik v vunanj o deželo, se imajo te reči na meji jetniku o'vzeti in nazaj pridši tisti oblastnii odrajtati. Ta oblastnija da po tem poterdilo, de jih je prejela.

§. 81. Če se da žandarmerii več oseb naenkrat spemiti, ima stražni poveljnik določiti, koliko žandarjev jih ima spremljevati.

Spotama se ima gledati, de so jetniki, kolikor je mogoče, ločeni, in de se nikakor ne morejo eden z drugim k čemur dogovoriti.

§. 82. Če bi se na poti zadržki pripetili, kateri se niso dali previditi, in spremljevaveam bi se bilo bati, da ne bo moč jetnike varno naprej spraviti, imajo pri oblastnii ali županu bližnjiga kraja prositi, de jim v primerno podporo zanesljivih ljudi pridajo.

§. 83. Spremljajočimu žandarju da oblastnija vsaki pot predpisano spremljavno in vpravičivno pismo sabo.

Ako je jetnika samo do prve žandarmerijske straže (pošta) spremi, se mora žandar z jetnikom koj po prihodu v stražni kraj naravnost k dotičnemu postajniku poveljniku podati; ondi se imajo jetnik, njegove reči i. t. d. po spremljavnim pismu oddati in poveljnik, kateri jih prevzame, ima prejetje na zadnji strani tega pisma kakor tudi v popisnim listu oddajočiga žandarja poterediti. Po oddatvi se ima žandar v svoje staniše vrniti, svojimu poveljniku naznanilo storiti in popisni list oddati.

§. 84. Kadar je pa treba jetnike na ravnost kaki sodni ali drugi oblastni varnosti oddati, se imajo koj po prihodu k tej oblastni sami in ozerama v ječo peljati.

Oddajo se tako, kakor je gori rečeno; de je jetnike in njih reči ogleda jetnikov ali jetničar prevzel, mora na popisnim listu poterediti.

Od sodnijske oblastnije sabo dano spremljavno pismo pa mora tista oblastnija podpisati, kateri so bili jetniki izročeni. Vodja spremljave (spreveda) ima svoj popisni list svojimu postajniku poveljniku, spremljavno pismo pa oblastni oddati, ktera je tranzport odpravila.

§. 85. Sicer se samo po sebi ume, de se morajo jetniki z nabitimi (basanimi) puškami spremljati, kakor morajo puške tudi pri vsih službnih opravilih nabite biti, kjer gre za odvernjenje nagle nevarnosti zoper varnost.

§. 86. Če vzamejo oblastnije takrat, kadar davke s silo izterjujejo, žandarmerijo na pomoč, ima ta pomoč samo v tem obstati, de so žandarji pričijoči pri teh uredskih djanjih, in za podporo pripravljeni, kolikor gre za ohranjenje uredske veljave, in za brambo uredskih, od oblastnij odposlanih organov zoper nespodobno obnašanje ljudi.

§. 87. Pridani žandarji se nimajo tadaj nikoli, kadar se morde kdo rubiti ima, ali pri družih delih eksekucije, vdeležiti, temuč samo za to skerbeti, de zamorejo

gosposkini odposlanci prejete ukaze brez motjenja in nereda izpeljati.

Zoper nepokoje ali druge prestopne postav, ki se pri taci priložnostih primerijo, ima žandar po občnih postavnih predpisih zastran hudodelstev, pregreškov in prestopkov i. t. d. ravnati.

§. 88. Če gre pa sicer za posebne službne opravila žandarmerije, n. pr. za spremljevanje kurirjev, potnikov ali poštnih voz, cesarskih denarjev ali občniga blaga, tranzportov strelniga praha ali družih reči, ktere posebne previdnosti potrebujejo, bo dotični žandarmerijski oddelk vselej primerne ukaze od svojih predpostavljenih prejel.

§. 89. Če bi se primerilo, de so ceste na nekterih mestih nevarne, in potniki ali sami žele, de bi jih žandarji spremili, ali de ti za nevarnost vedoči za dobro spoznajo, potnika spremiti, je dolžnost postajniga poveljnika, potrebno spremljavo napraviti; on ima tudi določiti, koliko žandarjev ima spremiti, in to, kar stori, kakor tudi zakaj je to storil, v svojim postajnim zapisniku zaznamvati.

Če se kurirji, poštni vozovi, kondukerji ali potniki, desiravno jim je bilo povedano, de je tu ali tam nevarnost, in de je oborožene spremljave treba, vendar branijo, de bi jih žandarji spremili, in svojo pot brez njih nadaljevati hočejo, se ima od njih terjati, svoje branjenje pisano oddati, ktero imajo poveljniki potem s prvim poročilom (reportam) višjim poslati.

Pa vender ima stražni poveljnik skerbeti, de po cesti, po kateri se kurir i. t. d. pelje, patrole pridno hodijo.

§. 90. Sploh se tu pove, de se kurirji kar je moč malo, in le pri silnih, posebno važnih in popolnoma vterjenih priložnostih v nadaljevanju njih poti zadržavati smejo.

§. 91. Kar pripomaganje žandarmerije pri spolnovanju avstrijskih colnih postav in predpisov utiče, veljajo pravila, kako se je žandarmerii obnašati, tudi za tikrat,

kadar jo zadevne oblastnije pozovejo; primeriti bi se pa vtegnilo, de bi posebni ogledni organi dohodne (finančne) straže v silo prišli, pri posebnih priložnostih pomoči žandarmerije iskati.

§. 92. V tem ozeru se opomni, de se dajo ti dohodni organi v svoji lastnosti po predpisani obleki in orožju spoznati in de so dolžni, kadar v posebnih primerljeh v obleki kot drugi ljudje svojo službo opravljajo, se s svojimi službnimi bukvicami, in po okolnostih s posebnimi poverujočimi pismi skazati.

§. 93. Pri preiskavah hiš morajo pa vselej poseben pisan dekret predstojnika višje dohodne oblastnije skazati.

Žandarmerija ima v tacih primerljeh le pripomagati, torej dohodne organe v njih predpisanih uredskih djanjih varovati in gledati, de se vsak nered in vsaka protipostavna zapreka strank odpravi.

§. 94. Tiste oblastnije, kterim gre za ohranjenje pokoja in varnosti skerbeti, napravijo od časa do časa tako imenovane obhode v celim okraju, navadno ponoči.

Namem teh obhodov je vlačugarje ali sicer sumne osebe, vojaške vbežnike, hudodelce i. t. d. iskati in odrajtovati.

§. 95. Ker je žandarmerija poklicana, posebno pri tacih policijskih opravilih pripomagovati, se tu opomni, de se mora dotična oblastnija zastran tega, kako, kdaj in koliko žandarjev de bode pripomagovalo, vselej in popred z okrajnim povelnikom pogovoriti.

Ker gre tukaj za službne opravila večje obširnosti v celim okraju, bo treba skerbeti, de se žandarji iz mnogih oddelkov pod vodniki vkup pokličejo, ki se imajo nalaš določiti.

§. 96. Ker so pri tacih obhodih službne opravila žandarmerije le pripomočne, se imajo vodji žandarjev po naredbah civilniga kcmisarja ravnati, kteriga oblastnija pošlje, de obhode viža.

§. 97. Kjer se zna vsakimu komandantu tudi nižjega oddelka primeri i, de ga oblastnije vsih razredov v pripomoč pokličejo, se dajo tukaj bolj natanjčne določbe na znanje, po katerih se je ravnati, in oblike zastran dotičniga dopisovanja, kako se ima delati.

§. 98. Kronovine poglavar, general-prokurator pri višji deželni sodni in sploh glavarji političnih, pravosodnih ali denarstvinih uprav vsake kronovine se obernejo na dotično regimentno poveljstvo, znajo se pa tudi po svojim prevdarjenju na kateri koli oddelk regimenta obrniti. Oni izdajejo na regimentno poveljstvo dopise (note), na oddelke pa naročila.

Okrožni predsednik, deželna sodnija, državni pravdnik in mestni glavar pošiljajo zaprošnje na stotnike (ritmojstre), v obliki zaprošnjiga pisanja, na oddelke, ki jih nižji in podoficirji komandirajo, pa naročila.

Okrajni glavar, okrajna zborna sodnija in pri okrajni zborni sodni postavljeni državni pravdnik zaprosijo pismeno poveljnika tropa (voda) in dajejo na vsak njemu podložen oddelk naročila.

Okrajni sodnik se ima s svojo zaprošnjo na poveljnika odseka ali straže obrniti.

Župani, kateri imajo izročene opravila, se zamorejo s svojimi zaprošnjami na poveljnike odsekov ali straž obrniti, kateri so v njih ali njim najbližnjim kraju. Piše se v obliki uredskih pisanj.

Samo če je nevarnost v odlašanjju, ali če je sicer zavoljo posebnih okoljnost treba, zamore nižja oblastnija od ravno imenovanih določb odstopiti, in bližnjiga poveljnika žandarmerijskiga oddelka zaprositi, brez de bi ji njena stopnja napotje delala.

§. 99. Tudi vojaške oblastnije morajo praviloma žandarmerijo pismeno zaproševati.

Deželne vojaške poveljstva (komande), divizionerji in brigadirji dajejo naročila žandarmerii v vsih primerljajih, kateri spolnovanje vojaškiga policijstva ali dopisovanje v ta-

cih rečeh zadevajo, zastran katerih imajo vojaške oblastnije kako opravilo.

Mestni, terdnjavski poveljniki in plac-komandanti imajo pri svojih zaprošnjah tako dopise delati, kakor je častni stopnji dotičnih žandarmerijskih poveljnikov pristojno.

§. 100. Če bi se primerilo, de bi navadna redna žandarmerijska služba škodo terpela, ko bi po zaprošnji vojaških oblastnij žandarmerija pomoč dala, ima dotični oddelkov poveljnik zaprosijoči vojaški oblastnii, dostojno na razmero častne stopnje pazijoč, ustno in po okoljnostih pismeno razložiti, de se to ne more zgoditi, ob enim pa to svojim predpostavljenim naznaniti (poročiti).

Ravno to je storiti, če bi vojaška oblastnija oddelk žandarmerije zvunej njemu odmerjeniga okraja porabiti, ali žandarja k službnimu opravilu pri kaki vojaški oblastnii komandirati hotla.

§. 101. Če se žandarmerijskimu oddelku primeri, de mora pri vojašini, mestnjanski straži ali družih oboroženih četah pomoči iskati, se ima to pismeno zgoditi, če ni nevarnosti v odlašanjju. Poveljnik žandarmerije ima pa poprej dobro pomisliti, ali in koliko vlastna moč zadosti ali ali ne, de bi se ž njo službni namen dosegel.

§. 102. Pri izdelovanju taciuh pismenih zaprošinj je tudi na stan in častno stopnjo dotičnih vojaških in civilnih oblastnij, in ozerama poveljnikov gledati.

§. 103. Zgoditi se zna, de na oddelk žandarmerije ob enim od civilne kakor tudi od vojaške oblastnije, ali od raznih civilnih oblastnij zaprošnje zavoljo pripomoči pridejo, in de je število žandarjev premalo, de bi se volji vsiuh h krati zadostilo. V taciuh primerljajjih rzsodi sicer večja ali manja silnost in važnost reči, za katero gre, in okoljnost, ali bi se pri tej ali uni zaprošnji, če bi se tudi

odlašalo, namen vendar dal doseči, ali pa ne. Gledati je pa tudi, ktera oblastnija, ki zaprosi, je višja, in njeni zaprošnji je — posebni prigodki so izjeti — posebno zadostiti.

Če bi bilo dovolj časa, kak žandarmerijsk oddelk iz soseske v pomoč pozvati, se ima to koj zgoditi, sicer je pa tisti zaprošnji zadostiti, pri kateri se je nevarnosti pri odlašanju bati.

§. 104. Pravilo pa je, de je izvirni in najvažniši poklic žandarmerije, tiste oblastnije podperati, katerim je skerb za ohranjenje občne varnosti iu reda izročena.

Četerto poglavje.

Kako službne opravila opravljati.

§. 105. Ko se žandar v svojo službo poda, ima tudi z vsim, kar se zgodi, službinsko ravnati, če bi bilo treba, se dela poprijeti.

Ako je, pozvan ali nepozvan, s kako osebo ali rečjo v službno dotiko prišel, ni več v njegovi oblasti, reč, in če bi še tako majhna bila, samostojno odpraviti, temuč jo ima svojimu stražnimu poveljniku naznaniti.

§. 106. Žandar se ima, kadar koli mu je treba, proti eni ali več oseb stopiti, besed poslužiti: „V i m e n u p o s t a v e.“

Z možkim, mirnim obličjem in krepko ima pri vsakim takim primerljeju na nogo stopiti; kolikor večja in silnejša je nevarnost, toliko krepkeje se ima vesti. On bo razsoditi imel, ali se more namen njegove službe in odvernenje kake preteče nevarnosti doseči z vjetjem prestopnika postave, ali pa s tem, de to poprej svoji oblastni naznani; tode kar je enkrat sklenil, mora tudi krepko izpeljati.

§. 107. Žandar vživa pravice, ktere grejo stražam. Vsaciga napada na svojo osebo se mora s svojim orožjem krepko braniti, in če je sila, tudi vstreliti. Če bi žandar si pustil orožje vzeti, bi mu bilo sram in sramota; beržeje nej življenje da, kakor orožje tistimu, kteri se ga loti.

§. 108. Tako imenovano z v u n a n j o službo ima žandar vselej z nabito (basano) puško opravljati.

§. 109. Ta služba žandarja obstoji v neprenehljivem patroliranju, in če je treba, tudi v pazenju v celim okraju od časa do časa.

Ta služba se mora noč in dan, nej bo vreme kakoršno hoče, tako opravljati, de je najmanj tretji del (tretjina) žandarjev ene postaje vedno v z v u n a n j i službi; pri večjih postajah mora pa tudi še družih žandarjev nekaj pripravljenih biti.

V nevarnih krajih, kjer se je n. pr. tolovajev ali silodelstev bati, morata, če je mogoče, dva moža na enkrat z v u n a n j o službo opravljati.

§. 110. V službo poslani žandar, ali če je več njih na enkrat poslanih, njih vodja, si ima od stražnega poveljnika prejeta ustno povelje dobro v glavi obderžati. Če to povelje ukaže, se naravnost na določen kraj podati in tam storiti, kar mu je bilo naročeno, ima to naravnost storiti, in po opravljenim delu se verniti. Pri navadnih obhodih se žandarju ne more pot in kraj natanjko odkazati; zakaj to, kar bo spotama vidil ali opazil, mu bo tudi pot pokazalo, kam de ima iti. Z veliko pazljivostjo mora vse kraje oblazovati; na vsaki hrum, vpitje ali klicanje na pomoč ima poslušati, in če je treba, na tisti kraj iti; kolikor je mogoče, ima paziti, kaj se godi v hišah, kjer so ljudje, in kjer jih ni, ali se morde na kakim kraju več ljudi skrivaj zbera; on ima gojzde, soteske, jame, v kterih pesek

in grobljo kopljejo, na samim stoječe kočice, šupe i. t. d. preiskovati in se po drugi poti vrniti.

Ni, de bi se pri tacih oblazbah velike ceste in poti držal; tudi na stranske pota, steze, in tudi na kraje ima zahajati, na katerih nobene poti ni.

§. 111. Žandar, kateri je na patroli, ima od časa do časa gostivnice pregledovati, ali se niso tiste postave in predpisi v nemar pustili in prestopili, ki so že v njegovih samostojnih službnih opravilih omenjeni.

Dalje ima v gostivnicah in prenočevaliških pujske bukve pregledovati, in se prepričati, ali gostivničar zastran tega dane predpise spolnuje. To ima žandarju služiti, de pobegnjenkam ali z iskravnimi listi zasledovanim osebam na sled pride.

§. 112. Žandar ima dalje na patrolah gledati, de se na cestah, na javnih potih in prostorih nič ne zgodi, kar nered ali škodo prinese more. Tu sim grejo posebno predpisi, kateri so voznikom zastran njih zadržanja na cesti kot dolžnosti naloženi. Vozniki se imajo vselej na tisto stran ogibati, kakor je v kronovini navada; vedno imajo pri svojih konjih ostati, in ne smejo na svojih vozovih spat. Težki vozovi, kateri imajo vozke šine, ne smejo več kot 60 centov blaga naloženiga imeti in ne čez 9 čevljev široki biti; njih dolžnost je, po klancih s coklami zaverati; cokel in družiga orodja, ktere cesto tergajo, ne smejo pustiti, de bi se za vozovi vlačile. Tiste voznike, kateri se postavam nečejo vkloniti in se zoperstavljajo, je do bližnje sodnije spremiti in tam ovaditi.

§. 113. Če je žandar kaj zapazil, kar se mu sumno zdi, in si svoje reči še ni ves svest, terja previdnost, de se kar je moč blizo in, brez de bi ga kdo vidil, nekaj časa postavi, in na to pazi, kar se godi, toliko časa, de se prepriča, kaj de je.

§. 114. Samo se ume, de mora, če gre za prigodek, kjer se je nevarnosti v odlašanjju bati, žandar pri tej priči svojo službo opraviti, de škodo ali kvar, ki komu preti, odverne ali vsaj zmanjša.

Sploh mora žandar vselej in povsod kar je moč previdno ravnati; to je njegova dolžnost; on se ne sme na eni strani nikoli prehititi, na drugi strani mora pa čas prav prijeti, kadaj de se ima dela poprijeti.

Z hladno kervjo ima vse večji in manje okoljnosti zapopasti in si jih dobro v glavo vtisni i, ker je njegovih povedb sodnijam treba, de popolnoma pozvejo in razkažejo, kar se je zgodilo, in ker se vse za popolnoma vere vredno vzame, kar on pove.

§. 115. Če žandar na svoji oblazbi popotnike sreča, kateri se mu ne zde čisto nesumni, ima potne pisma (potne, domovinske liste i. t. d.) od njih tirjati, de jih pregleda. Če so pisma po godi in redi in se tudi sicer noben zadržek ne pokaže, ni dopušeno, popotnika dalje zadrževati; za to je žandar odgovoren. Če se tako uredsko djanje po noči primeri, in bi si žandar ne mogel luči narediti, — kar bi pač nikoli biti ne smelo, ker mora vedno blešnic (laterno) pri sebi imeti, — ima popotnika do perve hiše ali sela spremiiti; tode tiste ceste se je vedno deržati, na kateri je popotnik. Če bi se branil, storiti, kakor žandar terja, se ima k bližnji oblastni peljati in tam potrebno naznanilo storiti.

Pri tem uredskim djanju se ima žandar tudi videza nagajivosti varovati.

§. 116. Če pa to s poštnimi hitrovozi ali tovarnimi vozovi potujoče zadene, je žandarmerii skerbeti, de se kar je moč hitro potni listi pregledajo. Razun potnih listov ima tudi poštno karto pregledati, katero konduktarji sabo imajo, in se prepričati, ali so vsi potniki v nji zapisani ali ne.

Če se zadržek najde, kateri bi se žandarju važen dosti zdel, ima voz do perve ob tisti cesti ležeče pošte (pošt-

nije) spremiti, in, če je treba, tudi bližnji varstveni oblastnii naznanilo podati.

§. 117. Od vojakov, kateri se zvunej njihniga kvar-tirskiga okraja pod prostim nebam, v gostivnici ali kje drugje najdejo, ima žandar terjati, de mu urlavbsko pismo, potni nakaz ali sicer dovoljivne pisma pokažejo.

Žandar ima popis osebe, če je v njih, primerjati (pri-ličiti) in pogledati, ali se vojak poti, ktera mu je predpi-sana, derži, in ali je vojak v tisti obleki, ktera je v listu popisana.

Če bi žandar kaj nepravilniga zapazil, ima vojaka zaderžati in bližnjimu vojaškemu poveljstvu (komandi) ali pa bolj bližnji krajni oblastnii izročiti.

§. 118. Ravno to se ima z vojaškimi ubežniki ali uhajavci (dezertjerji) storiti. Ubežtva (dezercije) je vsaki vojak sumljiv:

- a) kateri se odločen od svojiga regimenta ali čete sam ali pa v tovaršii najde, brez de se zamore s poslo-vilnim, urlavbnim ali sicer z kakim pismam skazati, de je smel od svoje čete iti;
- b) kateri ima zastarane, nepravilne ali ponarejne pisma;
- c) kateri se, desiravno ima veljavne pisma, zvunej nje-mu odmerjene poti, posebno na mejah države, pre-oblečen ali sicer v sumnih okolnostih zaleze.

§. 119. Ravno tako ima žandar tudi s takimi rav-nati, kateri se popisovanju vmaknejo. Za ljudi, ki pred po-pisovanjem pobegnejo, inajo vsi veljati, kateri so kot taki javno izpisani; kateri so, de bi vojašini odšli, skrivaj svojo deželo za vselej, ali pa le za nekaj časa brez privoljenja zapustili, ali se v deželi skrivajo, in se pri popisovanjski komisii vendar ne oglasijo, desiravno so javno klicani.

§. 120. Če se žandarju zaukaže, pri somnjih, cerk-venih dnevih, javnih veselicah in sicer pri velikim sha-janju ljudstva ogled imeti, naj posebno pazi, de se vsaka priložnost k neredu in k nevarnostim odpravi, in de se vsaki brez razločka stanu danim predpisam podverže.

Vsi prepiri, katerih se je morde na kakim mestu bati, naj se, kar je mogoče, koj v začetku zatrejo. Hrup ali šunder na cesti in sicer razujzdanosti se ne smejo terpeti.

§. 121. Pri pretepih, ki so se že začeli ali katerih se je bati, ima žandar vmes stopiti, tiste, ki so krivi, de so začeli, odpraviti, in če ne ubogajo, prijeti, druge pa z lepim prigovarjenjem in opominjanjem k pokoju spraviti.

§. 122. Pri rabukah mora žandar urno prevdariti, ali bo zamogel sam rabuko vstaviti in razgnati, brez de bi se imel bati osramotenja, — ako tega ne zamore storiti, se mora na svojiga vlastniga poveljnika ali pa na stražo, ki je v tistim kraju, obrniti, de mu pomoči pošlje.

§. 123. Če je v dosego posebnih namenov treba, žandarje iz mnogih oddelkov skup pobrati, se ima povelje za to poveljnikom posameznih straž (poštov) dati in povedati, kje se imajo sniti.

Med tem se pa posamezni okraji ne smejo popolnoma brez žandarjev pustiti, in od tega pravila se sme samo odstopiti, kadar se kaj posebniga, silno nevarniga pripeti.

§. 124. Patrole sosednih okrajev se imajo od časa do časa na poprej odločenih mestih shajati; za to ima poveljnik tropa (voda) na zaukazanje krilniga poveljnika storiti, kar je treba.

Zavoljo tega morata ona dan, uro in mesto natanjko odkazati, kjer se imajo patrole sniti; tode to mora skrivno ostati in sme samo posameznim poveljnikom znano biti.

§. 125. Pri tacih shodih naj si vodniki patrol vzajemno na znanje dajo, kar je službi primerno; zastran tega se ima po prihodu na dom poveljniku bolj natanjčno nannanjenje storiti.

Ti vzajemni shodi služijo tudi za izročevanje jetnikov, de se odpravijo, kakor tudi, de se službne pisma dalje pošiljajo.

§. 126. Če bi se primerilo, de bi kaj neprevideniga patroli branilo, o določeni uri priti, ima tista, ktera je že prišla, dve uri čakati in še le potem se vrniti.

Če so pa jetaiki na dalje peljati ali službne pisma na dalje poslati, ima patrola do prvega dotičnega oddelka svojo pot storiti.

§. 127. Če bi se pri snidenju žandarmerijskih patrol zavoljo oddanja in prejetja tistih, kateri se imajo dalje peljati, kaki zadržki primerili, če bi n. pr. ta ali uni vodnik tranzporta nerednosti ali pijanost pri jetnikih ali pri žandarjih, kateri jih spremljajo, zapazil, če bi število žandarjev tiste patrole, ktera ima jetnike dalje spremiti, za varnost tranzporta premajhno bilo, ima v prvem prigodku, kakor more, obstoječim razmeram primerno pomagati, v drugim prigodku ima pa izročnik jetnikov nekaj žandarjev v pomnoženje spreveda (spremljave) do prvega pošta (straže) oddati.

§. 128. Pri opravljanju službe blizo deržavnih mej mora žandarmerija veči pazljivost in skerbnost za spolnovanje predpisov zastran potnih listov imeti, de potepuhi ne morejo vlaziti. To je njena dolžnost.

§. 129. Če o obhodih na meji žandarji kontrabantarje ali sicer prestopnike colnih predpisov vstavijo, jih ima postajni poveljnik prvi dohodni oblastnii izročiti. Kakor se samo po sebi ume, velja to le za takrat, kadar se vstavljeni takiga hudodelstva ali kakiga družiga prelomljenja postav ne dolži, ktero drugačno kakor dohodno-uredsko ravnavo tirja; v tem dogodku bi se imel sodnii ali oblastnii varnosti izročiti.

§. 130. V vsakim žandarmerijskim okraju (koprolstvu ali sekcii) se imajo posebne znamenja ustanoviti, po kterih se žandarji tudi z dalje med sabo spoznajo; posebno za to so dobre, de žandarju ali oddelku, kateri je v zvananji službi, žandar ali patrola, ktera je morde blizo, bolj gotovo na pomoč priti more.

Te znamenja so izgovorjen klic ali pisk, in samo, kadar je velika sila, streljenje. Ume se samo po sebi, de

mora vsaki žandar, kateri tako znaninje sliši, koj na mesto hiteti, od kodar ga sliši.

§. 131. Žandarmerija, ktera ima službo opravljaje večidel iz doma biti, je posebno v stanu, nesrečne prigodke, kakor n. pr. požare, povodaji i. t. d. večkrat že v začetku zagledati; — njena dolžnost je tadaj — z vsimi nji danimi, primernimi sredstvi tistim nevarnost pokazati, kterim preti, pomoč in podporo, kakor in kjer koli je mogoče, dati, in sploh vse storiti, de se nevarnost ali popolnoma odverne ali pa po mogočosti zmanjša.

§. 132. Žandar ima pri taci in enaci nesrečah povesod, kjer je sila, sam pomagati in z vso močjo pripomoči, de se nevarnost odverne, red in varnost pa verne. Pri požarih, povodnjah i. t. d. ima žandarmerija kakor sama pomagati, de se človeško življenje in premoženje reši in otme, tako tudi posebno čuti in skerbeti, de se oteto premoženje obvarje.

Zavoljo tega se imajo za otroke nevarnosti rešene, bolne in nebogljene ljudi, kakor tudi za premoženje posebni varni kraji poiskati in na-nje dovolj skerb imeti.

§. 133. Žandarji imajo gledati, de vsakteri pri požaru svojim dolžnostim zadosti, ki so mu po postavi zastran gašenja požarov naložene, de se predpisane znaninja o pažarih dajejo, de se na gorišu navadni gasivci kakor tudi drugi ljudje, kateri gasiti pomagajo, natanjko po navodih urednika, kateri gasivne paprave viži, in postavljenih gasivcov ravnajo, de se pri orodju za gašenje in pri postavljenih gasivcih red ohrani, vsakimu svoje mesto odloči, pot za brizglje in vozove za vodo odperta ohrani, de zadnjič — bodi si podnevi ali ponoči — vsaki ali z vozom ali z rokami kolikor je mogoče pomaga; zakaj žandar ima pravico, o taci prigodkih od vsaciga, brez razložka stanu,

pomoč in podporo terjati. Pa tudi potem je nadgleda in skerbnosti še treba, ko je že ogenj pogašen, in žandarji imajo skerbeti, de se naredbe skerbno spolnujejo, ktere vižajoči urednik stori, de bi na novo ne začelo goret.

§. 134. Med previdnosti, kterih se je pri povodnjah, lomljenju ali odjenjevanju ledu i. t. d. poslužiti, in na kterih spolnitev imajo žandarji, ki so v zvananji službi, kar se da gledati, se šteje: de se o času, ko reke in potoki nenavadno veliki prihajati začno, mostovi, bervi in sicer ceste kar je moč dobro zavarjejo, de se s posebnimi znameniji ali po postavljenih čuvajih čez vode voziti ali brodit brani, in ljudem ukaže, naj ponoči čujejo.

Kadar nevarnost povodnji večji prihaja, se imajo prebivavci, kteri so najbližji nje, v varne kraje spraviti.

Če kako selo ali kraj res pod vodo pride, se mora kolikor je moč skerbeti, de zamorejo ljudje sosednih krajev iz njih in va-nje hoditi.

§. 135. Tudi nad mlini in jezovi se mora čuti, de se v tacih primerljajih pod vodstvam tehnične oblastnije zatvornice odpro in vodi potrebni odtok da. Tudi se voda pri mlinih in družih tacih napravah preveč jeziti ali druge škodljive naredbe delati ne smejo.

§. 136. Sploh ima žandar dolžnost, na vse reči paziti, ktere bi po njegovim prevdarjenju komu kaj škode prinesiti mogle.

Če bi se n. pr. vidilo, de se hoče hiša ali sicer poslopje ali le en del v hudim vremenu ali viharjih ali tudi brez vunanjiga vzroka podreti; če se vidi, de kje z ognjem, lučjo, živim ogljem, vročim pepelam i. t. d. neprevidno ravnajo; če si kdo pri mlinih ali delih na vodi kaj

podstopi, kar bi poslopjem, ali prebivavcam ali soseski nevarnost prinesti znalo; če bi se sled ali znamenja kuge pri ljudeh ali živalih zapazile; če bi se pri kakim človeku znamenja zmešane pameti ali pri živini stekljobe pokazale i. t. d., je treba v tistim hipu, tudi če bi ne bilo postavnega vzroka, koga prijeti, dotičnim lastnikom, prebivavcam ali sosedam take prigodke in zadevne predpise povedati in oblastni naznanje storiti.

§. 137. Če žandar človeško truplo najde, si mora pred vsim najbližjo okolijo in krajne razmere natanjko zamerhati in kar zapazi, z olovko (plajbesam) zapisati; dalje mora zapisati, kako je bil merlič najden, in, če je bil oblečen, ima tudi vsako oblačilo natanjko popisati.

§. 138. Če bi bil kdo blizo, ga je, ako bi ga ne zadel kak sum, kar je mogoče natanjko izpraševati in nič se nima opustiti, kar bi znalo oblastnijam razjasnjenje dati, kako in zakaj je kdo umerl.

§. 139. Žandar ima brez odloga skerbeti, de se prigodek bližnji sodni ali politični oblastni naznani; pri merliču pa je tako dolgo skerbno čuti, de kaka sodnijska oseba pride.

§. 140. Če se kak najden človek ne zdi popolnoma brez dvoma mertev, in če bi se kako znamenje vidilo, de bi bilo še mogoče ga smerti oteti, n. pr. pri ljudeh, ki potonejo, se zaduše, pri podsutih, pri ljudeh, ki po raznešenju parnih kotlov v nesrečo pridejo, ima žandar, kakor hitro je le mogoče, skerbeti, de pride zdravnik na pomoč, med tem pa se n. pr. pri le na videz mertvih sploh znane poskušnje delajo, jih obuditi (oživiti).

§. 141. Svriti, in po okoljnostih zaverati ima žandar, če najde otroke blizo vode, kjer jim nevarnost žuga, dalje

če otroci ali odrašeni z živino gerdo delajo in jo dražiti ali šovati hočejo.

§. 142. Zašlim majhnim otrokam ima žandar pot pokazati, če bi pri tem spoznal, de starši iz kazni vredne nemarnosti na otroke ne gledajo, kakor je treba, ima to oblastni naznaniti.

§. 143. Če žandar kervavo orožje ali orodje, kervave oblačila in t. d. najde, ktere dajo misliti, de je bilo kako hudodelstvo storjeno, jih ima natanjko popisati, in v okolici ima popraševati, ali ne ve nihče kaj bolj natanjko povedati, ali in kdo de bi morde storjeniga hudodelstva sumljiv bil.

§. 144. Če se more zgoditi, brez de bi naslednjim sodnijskim pozvedbam kaj škodovalo, se imajo najdene reči v nepremenjenim stanu sodnijski oblastni izročiti, sicer se je pa ravno tako zadržati, kakor pri najdenih merličih.

Sploh se ima gledati, de sledi ali znamenja hudodelstva do tistiga časa, kolikor je mogoče, nezbrisane ostanejo, ko pride oblastnija na ogled.

§. 145. Najdene gotovine, dragotine ali druge reči, na kterih se znamenja hudodelstev in družih prestopov postav ne dajo viditi, se imajo s kratkimi pisanimi naznanili oblastni odrajtati, ktera ima poterjati, de jih je prejela. Tu sim grejo tudi ključi, vetrihi in takošne reči.

§. 146. Za to, kako se ima žandar zadržati, kadar hudodelstvo ali sicer težko prelomljenje postave na djanju spazi, se ne dajo natanjko določeni predpisi dati.

Žandar si mora posebno prizadevati, de doveršenje hudodelstva, n. pr. umora, tolovajskiga napada, tatvine po vlamu i. t. d. zavera, ali vsaj nevarnost in škodo, ktera komu na življenju, zdravju ali na premoženju preti, zmanjša.

Če je žandar v tacih priložnostih sam, se mu mora zares vsa previdnost priporočiti. V enim hipu mora pre-

vdariti, kako mu je ravnati, de bi svoj namen gotovo dose-
gel; gleda nej, ako okoljnosti pripuste, in ako je še moč,
brez de bi s tem namenu nasproti delal, ali in katero pod-
poro mu je mogoče od žandarjev, ki so blizo, ali od dru-
zih oseb dobiti, vselej se ima pa žandar, zlasti tam, kjer
je nevarnost v odlašanjju, pogumno, serčno in izročevaje se
kakor je dolžan, svojo službo storiti in nikoli naj ga skerb
za samega sebe ne zaderžuje, svojo dolžnost spolniti.

§. 147. Kadar žandar samši spazi ali spaziti misli,
de kdo hudodelstvo ali kaki drugi prestopok postav dopri-
naša, si mora prizadjati, de več prič zastran djanja in z
njim zvezanih okoljnosti dobi. Zavoljo tega mora vse bliž-
nje osebe za ime in stan prašati in v pisanim naznanilu jih
mora imenovati; v prav važnih prigodkih se imajo tudi
pozvati, de se koj k dotični oblastnii podajo.

§. 148. Če hudodelnik pobégne, se ima krepko za-
sledovati. Če v privatno poslopje zbeži, da postava žan-
darju izrečno pravico, tudi tje za njim iti. Žandar se mora
pa takrat zlo umno obnašati, de mu hudodelnik pri zad-
njih vratih poslopja, skozi okno, čez streho i. t. d. ne v-ide
ali de prebivavci hiše hudodelnika iz nepravočasniga usmi-
ljenja ne skrijejo.

Če pa med tem ni nevarnosti v odlašanjju, in če se da
sploh namen doseči, nej žandar, de v hišo stopi, gospo-
skino ali drugo zaupno osebo privzame; to velja tudi, ka-
dar žandar vidi, de se prebivavcam kake hiše nevarnost
pri elementarnih nezgodah ali sicer bliža.

§. 149. Organska postava pove, kadaj se ima žan-
darmerija svojiga orožja poslužiti, Ali ima žandar za
puško ali za sabljo prijeti, razločijo okoljnosti in je
mirnimu presojenju in sklepu žandarja prepušeno; ali

ima p estopnik orožje in kakošno orožje ima, to veliko razloči,

Vselej pa je žandarjeva dolžnost, se kadar je mogoče, pred manj nevarniga orožja poslužiti.

Kadar se kdo zoperstavlja ali se žandarja loti, si mora ti naj prej prizadeti, de ga nezmožniga stori, se zoperstavljati, in ozerama dalje bežati.

Po tem se ima tudi kar je moč raba in namera orožja ravnati; zavoljo tega je, kolikor je v hipu le mogoče, gledati, de se človek ne pripravi ob življenje.

§. 150. Če je žandar prisiljen, pri kakim opravljanju službe, de svoj namen doseže, pomoči in podpore družih ljudi iskati in bi mu jo odrekli, ima imena teh ljudi zvediti in oblastnii naznaniti.

§. 151. Kako je ravnati, kadar se prestopki postav in drugi primerljeji naznanijo (ovadijo), pove sledeči poduk.

Na naznanila brez podpisov (brezimenske naznanila), praviloma žandarmerii clo ni pripušeno, se vtikati; pa vundar ne smejo take naznanila tako ostati, de bi se na-nje kar ne porajtalo.

Če tadaj žandar tako naznanilo prejme, se ima ali on sam, ali pa drug žandar na mesto, ktero naznanilo imenuje, ali pa blizo njega podati in prepričati, ali in koliko je res ali ne, kar je bilo naznanjeno. Po tem, kar bo zvedil, se bo žandar ravnal.

§. 152. V redu narejene, pisane in podpisane naznanila, zlasti od verjetnih ljudi, znajo ali vterjeno priložnost dati, de žandarmerija neposrednje in koj stori, kar ji gre, de prestopnika postave pri djanju zasači, — ali je, kjer se nevarnosti zavoljo odlašanja bati ni, dotični oblastnii naznanjenje storiti.

§. 153. Če kdo sam pride, z besedami kaj naznanit, ima to kar on pove, žandar v protokol zapisati, če bi to

zavoljo očitne nevarnosti v odlaganju nemogoče ne bilo, — in kar piše, kolikor je mogoče, z besedami povedovavca zapisati. Če gre pri tacih naznanilih za blago ali sploh za reči, ktere so bile komu zropane, vkradene ali so mu sicer proč prišle, jih je treba natanjko zaznamvati in kar je moč natanjko popisati.

Protokol se ima potem tistimu brati, kteri naznanilo stori, ter prašati ga je, ali ima še kaj popraviti, in potem imata on in žandar protokol z lastno roko podpisati.

§. 154. Kadar žandar take naznanila prejme, ima osebo, razmere in sicer okoljnosti tistih, kteri kaj naznanijo, ojestro pogledati, in dobro ima prevdariti, ali in koliko se je morde ovadnik dotičnih hudodelstev ali družih prestopkov sam vdeležil; ker je veliko na tem ležeče, ali se more ovadnik kar spustiti, ali pa če ni morde terdniga uzroka, se njegove osebe zagotoviti in ga z naznanilam vred oblastnii odrajtati.

§. 155. Če bi žandar naznanilo dohodnih prestopkov i. t. d. postav zastran cola, tabaka, soli, strelniga praha in solitarja prejel, je treba ovadnika, če svoje naznanilo z besedami stori, na predstojnika okrajne oblastnije napotiti, in če se naznanilo pismeno stori, ga ima po redovni službni poti poveljnik straže (pošta) tudi ravno tje odpraviti.

Peto poglavje.

Od nastave straž, ali poštov in od službniga reda žandarmerije:

§. 156. Oddelki žandarmerijskiga regimenta se v celim regimentnim okraju tako nastavijo, de ni nobeniga kraja in nobeniga seliša v njem, kteri bi v obkraj ene ali druge straže (pošta) ne spadal.

§. 157. Ti pošti obstoje iz žandarmerijskih pešcov ali konjikov ali pa tudi iz obojih, z enim vicekorporaljem, korporaljem ali pa stražmoštram. Vsakemu poštu se svoj obkraj odloči.

Okraj korporalju odločeniga pošta stori korporalski, in obkraj stražmoštru določenih korporalskih obkrajev pa sekcijski okraj.

§. 158. Nastava krilnih ali tropnih poveljnikov, kakor tudi ustanovljenje obkrajev in prememb, katerih bi morde treba bilo, gre regimentnemu poveljniku dogovorno z kronovine poglavarjem.

Vsaki pošto dobi pisan popis svojiga obkrajja.

§. 159. Kjer neprosrednji predpostavljeni pošta prebiva, tam je poštovo mesto.

§. 160. Pri ustanovljenju obkrajev in staniš posameznih poštov, ktere morajo po mogočosti v sredi odmerjeniga obkrajja ležati, je tudi še gledati, de se zamorejo sosedni žandarmerijski oddelki, kolikor je mogoče, po najkrajši poti vzajemno dogovarjati.

Vsi pošti eniga krila se imajo s poverstnimi številkami zaznamovati.

§. 161. Posamezni žandarji nimajo stanovitniga mesta, prestavijo se, kadar prid službe to térja.

Službi škodljive zvéze med posameznimi žandarji in prebivavci kraja, vgodniši poraba prikladnost in skušenj posameznih, sestava izurenih s priverstenci so uzroki, zavoljo katerih regimentni poveljnik posamezne žandarje prestavlja.

§. 162. Kar podučenje in vajo žandarjev utiče, imajo predpostavljeni po téh le navodih se skerbno ravnati.

Služeni vojaki so se naučili, kolikor je bilo treba, eksercirati in se puške poslužiti. Kteri se iz civilniga stanú k žandarmerii uzamejo, se v tem podučé.

V službi na predstražah (predpoštih) jih je treba tolikrat, kolikorkrat je mogoče, vaditi.

De žandar gibčnost in ročnost dobi, kakoršne mu je pri opravljanju službe treba, se mora fehtati, voltizirati, ruvati, in kjer je priložnost, tudi plavati učiti.

Pripravo za voltiziranje in fehtanje imajo v postajah poveljniki poštov s kolikor je mož majhnimi stroški omisliti. Gimnastika kakor tudi streljanje v tarčo mora za kratek čas in razveseljenje biti. Največji skerbnost se mora pa predpostavljenim žandarmerije glede poduka v vednosti in obračbe službnih predpisov, namreč pa nazočiga poduka zastran postavnih določb in zastran opravljanja službe priporočiti. Vsaki k žandarmerii vzeti, mora sicer že pisati in brati znati; tode se mora v tem podučevati, de se bolj in bolj spopolni.

Ta poduk je tudi za to, de se žandar v izdelovanju pisanih naznanil vadi, ktere morajo biti vedno kratke in jedernate, in samo prosta povest prigodkov.

§. 163. Poveljnik vsakega pošta ima ukazovati kar je za opravo službe treba; on imenuje žandarje, katerim je v službo iti, odloči vodnika in koliko časa ima vsaka služba terpeti, kolikor se to po kakosti službe zgoditi more, kakor mora tudi dobe določiti, v kterih se imajo žandarji v službi ver titi.

§. 164. Če poveljnik pošta za malo časa ni pričijoč ali sicer ne vtegne, ima zaupniga in pripravniga moža za svojiga namestnika postaviti, kteri vse dolžnosti poštoviga poveljnika prevzame.

Če je več časa nepričijoč, in če se ima sekcijski, tropni ali krilni poveljnik namestovati, zavkazuje regimentov in ozerama krilni poveljnik, kar je treba.

§. 165. V vsakim mestu, kjer imajo žandarji skup prebivati, se imajo ti ob uri, ktero poveljnik pošta odloči, vsaki dan pri njem oglasiti.

§. 166. Ako hoče žandar vuniti, se mora pri svojim poštovim poveljniku oglasiti in povedati, kam hoče iti.

Privoljenje, da sme kdo po noči zvunej svojiga staniša ostati, se more samo v posebnih primerljajih dati.

Začasno izpušenje, ali urlavb se le iz važnih vzrokov in le na kratko dobo privoliti sme.

§. 167. Žandar ne sme kasarne nikoli zapustiti, brez de bi bil popolnoma napravljen, s čeljado, zapeto suknjo, obramicami in rokovicami.

§. 168. Kjer je število žandarjev dovolj veliko, de zamorejo skup kuhati, stopijo predpisi za pešce zastran tega dani v moč; kjer so pa majhni pošti, ima poveljnik v privatni hiši hrano poiskati, zavoljo tega, de postajanju v kerčmah, kar je moč mejo postavi.

§. 169. Če žandar zboli, se da praviloma v bližnjo vojaško bolnišnico.

Izjemno se zna pa tudi, kadar je sila ali če je vojaška bolnišnica predalječ, v bližnjo civilno bolnišnico poslati.

§. 170. Podoficirji žandarmerije na konjih imajo svoje konje sami snažiti.

§. 171. Bolehni konji se imajo po okolnostih, zlasti, če ni živinskiga zdravnika v tistim kraju, k krilnimu poveljstvu poslati in tam je za njih zdravljenje skerbeti.

§. 172. Tisti čas, ko je konj pri zdravniku, ima dotični žandar svojo službo tudi peš opravljati. Pravilo je, de ima konjik tudi peš službo opravljati.

§. 173. Noben žandarmerijski pošto ne sme čisto brez žandarjev ostati; vsaj en žandar mora vselej v kasarni ali v mestu postavljenja ostati.

Tudi tisti žandarji, kateri niso v službo odmenjeni, imajo obleko in orožje vedno tako pripravljeno imeti, de jim je mogoče, kadar je, v službo iti.

§. 174. Na poštih mora poskerbljeno biti, de je ponoči mogoče vsaki čas luč narediti; ravno tako morajo žandarji, kateri ponočno službo opravljajo, blešnice pri sebi imeti.

§. 175. Za odpravljenje dopisov, kakor: poročil (raportov), naznanil, službnih povelj i. t. d. se je pošte ali pisemskih poslov (potov) poslužiti.

Tam, kjer tacih naprav ni, ima poveljnik skerbeti, de stori, kar je vgodno.

Žandarje s pismi na ordonanco pošiljati, je ojstro prepovedano; samo kadar je posebna sila, se sme to zgoditi.

§. 176. Zasledovavnih listov in družih popisov, kateri se oblastnijam varnosti pošiljajo, dobi vsaki žandarmerijski oddelk en iztis, in poveljnik pošta ima potem skerbeti, de vsaki žandar take popise natanjko pregleda.

§. 177. Pri posebno nevarnih hudodelstvih ali pri važnih rečeh bo dobro, če ali vsaki žandar prepis popisa dobi, ali si vsaj očitniše lastnosti v svojo listnico (žepič za liste) zapiše.

Pri oddelku se imajo taki zasledovavni listi in popisi po versti datuma vredovati in s poverstnimi številkami zaznamovati ter hraniti.

§. 178. Vsim poveljnikom poštov, katerim se priverstenci za opravljanje službe pridajo, se dolžnost naloži, posebno na nje gledati, de se izurijo in skušajo.

Ti poveljniki imajo skerbeti, de se ti priverstenci s svojimi dolžnostmi in dotičnimi predpisi berž ko berž soznanijo, in vsako priložnost porabiti, de se sami in neposredno prepričajo, ktere lastnosti ima slednji in kako se da omikati.

To se bo najbolj zgodilo, če poveljniki, kolikorkrat je mogoče, žandarje sami v službo peljejo in opravljanje službe sami vodijo.

§. 179. Takim priverstencom naj se v začetku njih službniga časa, kolikor je mogoče, nobeno službno opravilo, ki gre samo enimu žandarju, samostojno ne izroči, in tak mož se ima prvi čas že skušenimu žandarju v službo pridati, de se ž njim v djanju uči, službo opravljati.

§. 180. De se more presoditi, koliko je priverstenc za rabo, se je tudi prepričati, de ima dovelj serčnosti in pogumnosti: zavoljo tega imajo predpostavljene povsod priložnost iskati, de se v tem ozeru prepričajo, ali je tak človek za rabo ali ne.

Šesto poglavje.

Posebni predpisi za žandarmerijske predpostavljene.

A. Za poveljnika korporalstva.

§. 181. Perva dolžnost postajnega poveljnika je, ko je pošto redno prevzel, de se pred, ko je mogoče, z razmerami njemu za občuvanje odkazanega okraja soznani; tu sim se šteje lega sveta sploh, kakor tudi znanost opravil, življenja in navad i. t. d. prebivavcov okraja. Zavoljo tega se ima sodnijam in oblastnijam varnosti pokazati, ktere mu bodo posebno v poslednjim ozeru rade pomožne.

Ce poveljnik pošta te znanosti natanjko nima, ne more svojiga namena doseči; zakaj po njih se ravna primernost naredb, ktere ima glede opravljanja službe njemu položnih žandarjev storiti.

§. 182. Postajni poveljnik se ima vsake priložnosti poslužiti, de lastnosti in prikladnosti svojih žandarjev natanjko spezna, in prepričati, ali in kako je vsaki zanesljiv v službi; zavoljo tega ima kolikorkrat je mogoče, z žandarji sam v službo iti in službo, posebno kjer gre za važne in nevarne naročila, ž njimi opravljati.

Ker ima poveljnik pošta službo, njemu priverstjene učiti in v djanju omikati, mu bo to osebno vdeleževanje službe priložnost dalo, razsojevati, ali je žandar njemu dani poduk prav razumel in ali pridobljene veščnosti prav obračati zna.

§. 183. Postajni poveljnik mora od časa do časa ponedevi in ponoči v svojim okraju na ogled hoditi in svoje žandarje, ki so v zvananji službi, kontrolirati, in na mestu se ima prepričati, ali se njegovi zaukazi natanjko spolnujejo in ali se sploh vse po predpisu in kakor je treba, ravna.

§. 184. Postajni poveljnik ali njegov namestnik ima žandarje, ki odhajajo v službo, vselej pregledati, ali je vsaki po predpisu oborožen, napravljen in zlasti s primernim številam težkih patronov prevedjen. Tako se morajo zlasti takrat pregledovati, kadar gredo jetnike spremit, in sicer ne le spremljajoči žandarji, ampak po okolnostih tudi jetniki; pri tem se je po občnih predpisih kakor tudi po navodih ravnati, kateri so v spremljavnih pismih zapopadeni, ki jih morde oblastni je izdajo.

Postajni poveljnik ima dolžnost, kadar transporte (spremljave) jetnikov odpravlja, spremljavne pisma natanjko pregledati, de se prepriča, ali in ktere posebne previdnosti so zastran ravnanja z jetniki morde predpisane ali sicer potrebne.

Verh tega ima za spremljajoče žandarje posebno pismo (potno pismo) narediti in v njem ime in častno stopnjo (šaržo) vodnika spremljave, imena vsih spremljajočih, kakor tudi vsih tistih oboroženih zapisati, kateri so bili žandarmerii za pripomoč pridani.

Dalje se ima v njem dano službno povelje in kraj imenovati, kam so namenjeni. Kot priloga tega spremljavniga pisma se ima vodniku spremljave tudi popis jetnikov,

njih ali sicer ž njimi danih reči, kakor tudi od oblastnije spisano spremljavno pismo z dokladami dati.

§. 185. Če dobi postajni poveljnik po predpisani poti naročenje, kako osebo vjeti, ktera je pobegnila, in se iz storjenih pozvedb prevdari, de se je ta oseba v ta ali uni mejašni žandarmerijski okraj podala, ima on koj prejeta naročilo in vse okolnosti dotičnim oddelknim poveljnikom žandarmerije priobčiti, ob enim pa tudi svojimu krilnimu poveljniku obširno naznanilo storiti.

§. 186. Ako so podoficirju žandarmerije razun njegovega pošta tudi še drugi pošti kot okrajnimu vodniku odkazani, ima njegova neposredna skerb tudi vse zvnaj njegoviga staniša ležeče pošte okraja obseči.

On ima dolžnost vedno zastran tega, kako se služba na vsakim posameznim poštu opravlja, zlasti pa zastran vgodnosti službnih zavkazov poštnih poveljnikov vednost imeti.

Njemu gre tedaj po mogočosti neprestana nadzornost nad vunanjimi, njemu podložnimi postajami. Zavoljo tega ima, kolikorkrat mu je mogoče, vunanje pošte, in sicer vsaj enkrat v osmih dneh, podnevi in ponoči pregledati, de je bil tam, s svojim podpisam, in če je treba s kakimi opombami poterčiti, in si posebne prigodke naznaniti dati.

B. Za sekcijaskiga poveljnika.

§. 187. Več korporalstev stori žandarmerijsko sekcijo (odsek). Nje vodnik je stražmojster. On ima razun tega, kar gre postajnimu poveljniku glede oddelka, ki je v njegovim mestu postavljen, in razun nadzornosti čez vse njegovi sekcii odkazane postaje, tudi dolžnost, tropniga po-

veljnika (lajtnanta ali nadlajtnanta), kadar ga ni doma ali kadar več časa ne vtegne, nadomestovati.

§. 188. Kjer so posebno obširne sekcije, je pripušeno, de stražmojster neposredno vodstvo in zaukazovanje službne oprave svoje krajne postaje karporalu izroči, ki je v tistim kraju.

Ali se sme to zgoditi ali ne, prevdari in dovoli vselej krilni poveljnik, in stražmojster se ne more nikoli odgovornosti zastran predpisaniga opravljanja službe njegove krajne postaje oprostiti.

Kar je bilo postajnimu poveljniku, če mu je več posameznih poštov odkazanih, glede neprestanega pregleda vsih njemu podložnih postaj predpisano, velja tudi za sekcijnega poveljnika v obsegu cele njegove sekcije.

§. 189. On ima vsaj enkrat v štirinajstih dneh vsaki žandarmerijski pošto sekcije podnevi ali ponoči obhoditi in natanjko pregledati.

§. 190. Pri tih ogledih se ima prepričati, kako se sploh služba vodi in opravlja, ali je danim postavam in predpisom ter krajnim razmeram prikladna ali ne, ali postajni poveljnik svojim dolžnostim v vsih rečeh zadosti; ali ne gospoduje pri razdelitvi službe glede žandarjev svojovoljnost ali enostranost, in ali se zavoljo tega posamezni žandarji preveč s službo ne obkladajo, drugi pa iz nje pušajo; ali postajni poveljnik pri svojih službnih razredbah na lastnosti in prikladnosti posameznih žandarjev po potrebnosti gleda ali ne; ali skerbi ali ne, de se njegovi žandarji podučujejo in vadijo, posebno pa priverstenci i. t. d.

Ogledajoči sekcijski poveljnik se ima dalje natanjko prepričati, kako se žandarji v službi in zvonaj službe obnašajo; on ima gledati, de je v kasarni vse v redu; njemu gre na opravo (oglešt) žandarjev, zlasti na orožje in obleko gledati in skerbeti, de ima vsaki žandar predpisano perteno obleko ali perilo in potrebne svoje reči; ali se od

države napravljene reči po predpisu hranijo, ali se nič ne pograša i. t. d.

Oglednik ima na vsakim poštu v službni dnevnik zapisati, kateri dan in ob kateri uri je bil tam, in zraven svoje opombe postaviti.

§. 191. Kar žandarmerijsko konjištvo utiče, se ima oglednik prepričati, de se konjem po predpisu streže, kakor tudi, kakošna je konjska oprava.

Žandarji, kateri še v jezdarjenju in v vardevanju konj niso popolnoma podučeni, se imajo od časa do časa pre-skušavati (spraševati), de se natanjko zve, kako napredujejo.

Če se pri teh ogledih majhni pograški ali taki zapazijo, ktere je treba koj popraviti, jih je brez odloga odstraniti, ali je pa zastran njih storiti, kar gre.

Važniši overki se imajo po redni službni poti krilnimu poveljstvu naznaniti.

§. 192. Stražmojster, korporal in vice-korporal imajo kot postajni poveljniki vsaki dan svoje službne raporte naravnost krilnimu poveljniku pošiljati, kterimu so podložni: če je pa v mestu, kjer je korporal postavljen, tudi stražmojster ali tropu zapovedajoč oficir, se imajo raporti tem oddajati, kateri jih vidirajo in brez odloga stotniku (ritmojstru) krila, kterimu so podložni, dalje poslati imajo.

C. Za nižjiga oficirja.

§. 193. Taisto, kar je bilo sekcii zapovedajočimu stražmojstru glede nadzornosti njegove sekcije rečeno, ima tudi za nad- in podlajtnante veljati, kateri tropom (vodom) zapovedujejo; verh tega imajo pa ti pri ogledih, kateri njim grejo, na natanjčno spolnovanje discipline gledati, ktera se ima po vojaških pravilih vrvnati. Tem oficirjem

gre vodstvo in nadzornost poduka in vadbe žandarjev, zlasti priverstencov. To je njih posebna dolžnost.

§. 194. Ti oficirji imajo vsaj enkrat v mesecu ponoči in podnevi vsak pošto svojiga tropa ogledati.

Pri tej priložnosti imajo prikladnosti (zmožnosti) posameznih žandarjev v pisanju in v najpotrebnejših sestavkih, kakor : raportov, naznanačanj, poročil i. t. d. skušati; za to imajo oficirji od časa do časa primerne izgledke (formulare) dajati.

D. Za krilniga poveljnika.

§. 195. Krilo vsaciga žandarmerijskiga škadrona obseže določen del kronovine, v kateri je regiment.

Vsako krilo je pod poveljstvom stotnika.

Krilni poveljniki imajo eno najvažnejših postavljeno v žandarmerii, njim je imenito ohranjenje pokoja, reda in občne varnosti njih okraja izročeno.

Ena njih najimenitnejših skerbi je, de v neprenehljivi vednosti in pregledu vsiga ostanejo, kar se v njim odločnim delu dežele zgodi. Z vsimi njim danimi sredstvi si imajo prizadevati, de lastnosti, prikladnosti in obnašanje vsih njim podložnih brez razločka častne stopnje v službi in zvonaj službe kar je moč natanjko spoznajo.

Ravno tako skerbno se imajo prepričati, ali opravljajo žandarmerijske službe v njih celim okraju sploh kakor v posameznim, namenu žandarmerije, ki je v postavi izgovorjen, zadostuje ali ne.

§. 196. Tega se prepričajo po vsakdanjih raportih, ktere neposredno od raznih postajnih poveljnikov dobivajo, kakor tudi po obhodih, ktere imajo v celem okraju delati.

Dalje po dogovorih z v njihovim okraju postavljenimi političnimi in sodnijskimi oblastnjami. V tej dogovornosti primerno vsigdar ostati, se jim posebno priporoči, ker bodo

po tej poti za marsikaj zvedili, kar bi jim sicer morde neznano ostalo.

§. 197. Vsaki krilni poveljnik ima dolžnost, vsaj trikrat v letu vse postaje svojiga krila obhoditi.

Sploh veljajo tudi za-nj poduki ali navodi, kateri so v tem oziru za sekcijske poveljnike dani; pri tem ima pa ojstreje na zaderžanje in obnašanje častnikov (šarž) in tropnih poveljnikov gledati in se prepričati, ali zadostujejo kot predpostavljeni v vsih rečeh popolnoma svojim dolžnostim in ali jih popolnoma spolačujejo.

Krilni poveljniki imajo pri svojih oglednih obhodih posamezne žandarje skušati, koliko jim poduk tekne, žandarje tudi v pričo njih po predpostavljenih spraševati dati, in pri podučevanju pričijoči biti. Tako jim bo mogoče, ne samo prevdariti, koliko poduk sploh tekne, ali obroduje, ampak tudi koliko so predpostavljeni za podučevanje prikladni, in po tem bodo storili, kar bo treba.

§. 198. Krilni poveljniki imajo opravljanje službe pri njim podložnih oddelkih sploh tako vravnati in nadzerati, kakor je za službo treba, kakor tudi pri posebnih prigodkih in posameznih važnih primerljajih zavkazati, kar je treba.

§. 199. Iz vsaki dan njim dohajajočih raportov sekcijских in poštovih poveljnikov delajo kratke posnetke, ktere imajo vsakdan, kadar pošta gre, regimentnimu poveljstvu poslati. Ti posnetki imajo v kratkim povedati, ali in kako so v celim obsegu krila oddelki, namenu in predpisam primerno službo opravljali, kateri znamenit nasledek (uspeh) je opravljanje žandarmerijske službe imelo, ali in kateri overki ali zaderžki, so se v okraju od ktere si bodi strani zoper redno opravljanje službe pripetili, kaj bistveniga so krilni poveljniki od poslednjiga raporta in s katerim izidom

so to storiti zapovedali; zadnjič je še pristaviti, ali je glede discipline (obnašanja) žandarjev kaj opomniti ali ne.

§. 200. Desiravno so krilni poveljniki glede službniga reda neposredno z regimentnim poveljništvam v občenju, jim vendar pravica gre, v nenavadnih in posebno važnih prigodkih, in če reč zavoljo svoje silnosti odloga ne pripusti, neposredno občnemu inšpektorju žandarmerije, ali kakor gre za ta ali uni oddelek vladne oblasti, dotičnemu ministru naznanjenje dajati.

Ravno to se ima storiti, če bi dotična reč posebno previdnost in skrivnost terjala.

§. 201. Krilni poveljnik ima gledati, de oficirji in drugi predpostavljeni žandarje, posebno pa priverstence, dostojno podučvajo in ta poduk prav vodijo.

§. 202. Konec vsaciga tedna ima krilni poveljnik iz došlih raportov posamezne primerljeje v poduk žandarjev izbrati. Kratko in jasno popiše djanje in najvažnije okolnosti djanja in presojuje potem obnašanje pri njim deležnih žandarjev. Vsaki poveljnik pošta ima po teh podukih žandarje učiti.

§. 203. Ker je treba, de imajo višje oblastnije službne opravila žandarmerije in njih izide v uravnanim pregledu in nadzornosti, ni pripušeno, de bi žandarji in zlasti poveljniki pisarij oprostjeni bili. Pa ena najbistvenejih dolžnosti krilniga poveljnika je, gledati, de se samo to piše, kar je najbolj potrebno, in de se pisarije nikoli po nepotrebnim in brez koristi ne množijo. Zavoljo tega morajo biti vsi raporti in službne naznanila kar je le mogoče kratke.

§. 204. Žandar se ne sme nikoli očitno okregati, ker to njegovimu stanu veljavo krati. Če je treba, ga ima njegov predpostavljeni pokregati, brez de bi kdo v pričo bil.

Če bi se primerilo, de bi se moral žandar zavoljo kakiga pregreška kaznovati, se ne sme to nikoli v njegovi

postaji zgoditi. Kaznovati (štrafati) se sme samo pri tropnim ali krilnim poveljstvu, in žandar se ima v popolni opravi tje poslati.

Razun tepenja s palico je krilnemu poveljstvu tista pravica kaznovanja dana, katero službni pravilnik c. k. armade stotniku daje.

E. Za štabniga oficirja.

§. 205. Štabnemu oficirju žandarmerijskiga regimenta je posebno nadzornost discipline kakor tudi vodstvo žandarmerijske službe v regimentu izročeno, kakor je predpisano in kakor se postavljenimu namenu prileže.

Poveljnik regimenta jim daje raporte krilnih poveljnikov v pregled, ktere imajo skerbno pregledati in presojevati. Ako se jim glede danih postavnih predpisov službniga navoda, ali zavoljo tega, kar so na oglednih obhodih vidili, treba zdi, kako opombo storiti, jo imajo v raportu pristaviti, in raporti se imajo potem regimentnemu poveljstvu nazaj odrajtati.

§. 206. Vsaki štabni oficir ima dolžnost, njemu v ogledstvo izročen okraj vsako leto dvakrat, torej vsacih 6 mescov enkrat obhoditi, ker gre njemu po §. 51 organske postave posebno ogledovanje postaj. On ima tedaj zlasti po sestavi regimenta v okraju odmenjene prostore natanjko pregledovati.

§. 207. On ima vsako posamezno postajo pregledati, in to pregledovanje tudi čez opravilstvo krilnih in tropnih poveljnikov razširiti.

Če tudi štabni oficir pri teh ogledih ne more na slednji postaji tako natanjko in na drobno pregledati, kako de žandarji službo opravljajo, mora vendar njegova skerb biti, si v tem ozeru po mogočosti natanjčne priprave in zapiske za vterjeno presojo obnašanja žandarjev in njih predpostavljenih v službi in zvnaj službe naberati.

Zavoljo tega ima zapiske zastran obnašanja pri krilnih poveljnikih in službne pisma pri oddelkih natanjko pregledovati; če je treba, se ima z vojaškimi poveljniki, kateri so v okraju, z okrajnimi in krajnimi oblastnijami ustno dogovarjati in po pripravi poti, kar se da natanjko zastran obnašanja in opravi žandarmerije popraševati.

Pri ogledovanju posameznih oddelkov veljajo krilnemu poveljniku dani poduki tudi za štabniga oficirja, ker se more samo na tako, vsaj tu ali tam v podrobnosti segajočo vižo prav in natanjko viditi, kako se služba vodi in opravlja.

Ravno tako ima tudi gledati, kako in s kakim izidom se žandarji podučujejo.

Posebne povedbe, pritožbe ali prošnje, katere žandarji v njegovi obhodni poti morde podajo, ima prejemati, de jih ali koj, kolikor je v njegovi moči in okolnostim pristojno, obravna, ali pa stori, kar je treba, de se obravnajo.

Po vsaki obhodni poti imajo štabni oficirji kratko popisati, kateri izid (uspeh) je imela pot, in kaj so na nji vidili, in ta popis z pristojnimi opombami ali nasveti regimentnemu poveljniku predložiti.

F. Za regimentniga poveljnika.

§. 208. Regimentni poveljnik, vodja čete, ktera je iz veči del hrabrih in korenjaških ljudi armade zbrana, od postave čislana, ponosna v zvonajnim življenju, pa tudi dobro plačana, nareja in vodi vse dele regimenta v smislu važniga poklica, za kteriga je bila ta četa napravljena.

On si bo posebno prizadeval, vse podložne svojiga regimenta neprenehoma v tem prepričanju ohraniti, de ljudstvo ne bo številu, ampak krepkimu in nravnimu obna-

šanju posameznih te čete čislanje dajalo, ktero se mora še le pridobiti in ohraniti.

On mora presoditi, kako so njegovi podložni prikladni, to čislanje zapopasti in tudi za naslednike ohraniti, in ali tudi v djanju svojimu službnimu poklicu zadostijo.

Njegova dolžnost je, sredstva in pota za to, ako že niso v organski postavi in v tem službnim predpisu zapopadene, zadobiti in primerno se jih poslužiti.

Ker si regimentni poveljnik tako prepričanje najbolj pridobi, če vse sam vidi, je tudi njegovi razsodbi prepušeno, ali mu je ali ne od časa do časa ali celi regimentni obkraj ali pa posamezne dele taistega obhoditi.

§. 209. Iz prejšnih podukov za posamezne predstavljene se sploh posnare, kako si zamorejo pregled za doveršno presojenje žandarjevih djanj dobiti.

Tu sim grejo dalje službni raporti, kateri od krilnih poveljnikov k regimentnimu poveljstvu dohajajo; koj ko pridejo, se morajo skerbno pretresti.

Če se pri tem pretresovanju pogrški ali zapreke glede opravljanja službe najdejo, se imajo vsikdar popravljajoči ali podučni ukazi dotičnim poveljnikom dati, in prevdarjenju regimentnih poveljnikov je prepušeno, ali se imajo take povelja po navadni službni poti krilnim poveljnikom ali na ravnost oddelkam in postajam poslati.

§. 210. Natanjčno opazovanje podrobnosti v opravljanju službe regimenta, ali v njegovih posameznih delih bo dalo regimentnimu poveljniku priložnost, od časa do časa, kakor bo treba, občne regimentne povelja dajati, katerih namen je, občne ali deloma storjene pogrške v opravljanju službe odpraviti, službo vgodno uravnati in v zvezo

spraviti ali sploh narediti, kar regimentni poveljnik za dobro spozna.

§. 211. Iz službnih raportov krilnih poveljnikov da regimentni poveljnik posnetke spisati, in te posnetke v skupni razkaz ali poročilo sestaviti.

Ta skupni razkaz se pošlje, koj ko raporti vsih krilnih poveljnikov dojdejo, brez odloga oběnimu inšpektorju žandarmerije, in v njem se ima sploh razkazati, kako gre in v katerim stanu je služba v regimentu, kateri so važni prigodki, in ktere posebne nasledke je opravljanje službe imelo, in ktere zapreke in overe so se pripetile, zadnjič kaj je regimentni poveljnik v tem ali v unim ozeru naredil in zavkazal.

§. 212. Vsaki dan ima regimentni poveljnik najvišji vojaški kakor tudi politični oblastnii, ktera je v kronovini, primerno sestavljenje iz raportov krilnih poveljnikov svojiga regimenta poslati, kateri morajo biti v smislu §. 50 začasne organske postave spisani, in verh tega tudi še po mogočosti umljiv razkaz vsiga zapopasti, kar se je po opravljanju žandarmerijske službe doseglo. Za to ni treba čakati, de od vsih krilnih poveljnikov raporti pridejo, in porabiti se imajo, kolikor jih vsaki dan pride.

§. 213. Če so v službnih raportih posebni prigodki omenjeni, kateri v oblast te ali une okrajne za varnost postavljene, sodnijske ali denarstvine oblastnije dotične kronovine spadajo in je veliko na tem ležee, de se vejo, ima regimentni poveljnik dotičen posnetek iz raportov krilnih poveljnikov brez odloga tistim oblastnijam priobčiti, ktere zadeva.

§. 214. Zadnjič ni treba spomniti, de regimentni komandantje v posebno silnih, posebnih ali sumljivih zadevah na ustanovljene dobe za službne vloge ali uredske priobčevanja nikakor niso vezani, temuč de imajo v tacih primerljajih vselej po najkrajši in najprosteji poti to oskerbeti in storiti, kar k službi primernimu cilju pripeljati more.

Sedmo poglavje.

Službne pisma žandarmerije.

§. 215. Žandarji, kateri gredo v pravilno službo, ne dobivajo pisanih navodov; njih vpravičenje jim je obleka in orožje. V posebnih prigodkih in kadar pripomočno službo opravljajo, se jim dajo praviloma posebni pisani navodi, če ne nastopijo v tem poduku omenjene izjeme.

Žandarji nimajo tadaj, razun pisanj v posebnih primerljajih z naznanili, ovadami ali poročili, in v katerih sestavljanju redovno poduk debé, nič pisarij.

Kako je navadno službo opravil, in kaj je bil nasledek te službe, ima žandar, kadar se na svojo postajo verne, poveljniku ali njegovimu namestniku samo z besedami povedati.

§. 216. Vsaki postajni poveljnik, vice-korporal, korporal ali stražmojster ima postajni službni dnevnik pisati, za kteriga da priloga izgled, v katerim so primerne prilike (obrazci).

V tem službnim dnevniku je poseben oddelk za pregled števila žandarjev na vsaki postaji.

Drugi oddelk razkaže, ktera in kakošna služba se vsak dan opravlja.

V teh službnih bukvah, ktere vedno pri oddelku ostanejo, in ki jih pri verstenju odstopijoči poveljnik prejema-jočimu redno izročiti ima, naj se popolni pregled stanu, opravljanja službe in nasledkov vsaciga oddelka daja.

Postajni poveljnik ima poprej v I. delu postajnih službnih bukev število žandarjev, ktero je pri svojim vstopu našel, svoje ljudi z imenam in častno stopnjo (šaržami) zapisati in vsako spremeno, ki se o času njegoviga postaj-

niga poveljninstva pripeti, o pravih času in v zadevni rubriki skazati.

V II. delu postajnih službnih bukev ima v prvi rubriki opomniti, ktere višje zavkaze ali naročila je od oblastnij prejel; v drugi rubriki zapiše vsaki dan, ktere ljudi in s kakošnim poveljem je v službo odpravil; v tretji rubriki se ima vse zapisati, kar so v službo odpravljeni žandarji glede obhodov, kontroliranja, ali ogledov, ali o posebnih priložnostih storili; četrta rubrika zapopade vspehe službniga opravljanja cele postaje, naj so bili po djanjih poveljnika ali njegovih podložnih doseženi; v peti rubriki ima postajni poveljnik to zapisati, kar je on sam v službi opravil.

Zadnjič je tudi še rubrika za opazke, v kateri se posebne opombe zapisujejo.

Ume se, de morajo postajne službne bukve tudi kolikor se da natanjko zapopasti, kako in de so patrole natanjko s patrolami sosednih okrajev se shajale, kakor tudi de so se jetniki prav izročevali, raporti oddajali, in posebni posli odpravljali i. t. d.

Te postajne bukve pisaje (držaje) mora poveljnik pod oistro kaznijo prav po vesti in natanjko ravnati, ker se na te zpiske vsakdanji službni raport opera, ki se ima krilnimu poveljniku pošiljati, o katerim se bo pozneje govorilo.

V posebnim oddelku postajnih bukev se morajo vse od državniga zaklada napravljene reči, kakor kasarnsko orodje in druge kakoršne koli reči zapisovati.

Ta spisek mora vedno v redu biti in v njem morajo vse premene skazane biti, ktere se po zgubi, porabi ali novim omišljenju zgođe.

§. 217. Kadar postajni poveljnik odstopi in drug njegovo mesto prevzame, se mora vsaka reč posebej

redno izročiti, prepodati in prevzeti in to imata oba poveljnika na pravim kraju zapisati in podpisati.

§. 218. Korporali, katerim je več postaj odmenjenih, kakor tudi stražmojstri kot sekcijski poveljniki imajo gori popisane bukve enako pisati, samo morajo oni tudi še vse tisto v njih zapisati, kar se na vižo in uspeh njih djanj kot oglednih predpostavljenih v njihovim celim okraju nanaša.

§. 219. Lajtnanti in nadlajtnanti, kateri tropam (vodam) zapovedujejo, imajo zastran obhodov in ogledov njim odmenjenih oddelkov redne dnevniko pisati, v njih način in vižo in namere razkazati, v katerih so svoje ogledne obhode opravljali; dalje skazati, v katerim stanu so vsako posamezno postajo našli, in ali ter kaj so imeli opomniti, koliko je poduk žandarjem hasnil, in ali ter kaj je bilo zastran discipline ali obnašanja sploh opomniti.

De imajo zastran posebnih reči, ktere spazijo, ali zastran znamenitih prigodkov posebne naznanjenja krilnim poveljnikom delati, je bilo že rečeno.

§. 220. Krilni poveljniki (ritmojstri) bodo protokole ali zapisnike pisali, kateri kažejo pregled stanu in razmero žandarmerijskih službnih oprav v celim njim oddeljenim okraju in vse, kar se zgodi.

Dalje imajo tabele zastran stanu in obnašanja vsih njim podložnih od stražmojstra nazaj natanjko in po vesti pisati.

Oni imajo temeljske bukve zastran razstave žandarmerije svojiga celiga krila deržati, v katerih se morajo vse premene v nastavi in postavi oddelkov skazati.

Za protokol in za tabele zastran stanu in obnašanja je zadej izgled priložen.

Temeljske bukve se pišejo tako, kakor je v c. k. armadi navadno.

Protokol mora v kratkim ne le vse v letu krilnim poveljnikom poslane vloge, naj pridejo od kodar koli, ampak tudi skazovati, kar krilni poveljnik, bodi si iz vzroka prejetih vlog ali iz lastniga nagiba, stori.

Vsaka vloga se ima s poverstno številko zaznamovati in številke vsaciga leta se morajo s 1. januarjem začeti in s poslednjim dnev decembra skleniti.

Pisani izvirni sestavki (koncepti) vseh naredb se imajo s primernimi številkami protokola zaznamovati.

Tisti, kateri je izvirni sestavek prepisal in po podpisanju krilniga poveljnika ali njegoviga namestnika odpravil, kamor nadpis kaže, mora to na pôli (pognu) sestavka s podpisam svojiga imena poterđiti.

Pisani sestavki (koncepti) se imajo s vsimi k njim gredočimi prilogami po času po številkah protokola vvrsteni v predelkih (povezkah) od 100 do 100 številsk skerbno hraniti.

Ker žandarmerija prostost poštnine za pisma, kakor tudi poslatve blaga v službnih rečeh vživa, se morajo povsod, torej tudi pri nižjih oddelkih predpisani poštni dnevniki špogati.

Priloženi izgledi tabel zastran stanu in obnašanja in ozerama napisi posameznih rubrik kažejo, kako se imajo pisati in dajo njih namen jasno spoznati. Verh tega naj dajejo tudi ob enem pregled vsih disciplinarnih kazni in manjših posvaritev, ktere posamezne žandarje zadenejo, pohval ali poplačil in siceršnih poslavitev v službi, katerih kdo deležen postane.

§. 221. Štabni oficirji, kakor tudi nad- in podlajtnanti, kateri tropam zapovedujejo, se imajo, kolikor jim je priložnost dana, s predpostavljenimi vojaških ali civilnih oblastnij pomenkovati, izvirne sestavke primerno vredovati in hraniti, potem taiste, kakor tudi vse razpise in

dopise, kateri na nje pridejo in se pri njih hranijo, z vsimi dokladami v primernim pregledu imeti.

§. 222. Pismeno opravilstvo in pisarniški red vsaciga žandarmerijskiga oddelka se ravna po obstoječih dotičnih vojaških predpisih.

Za vse službne pisma, zamerke in bukve žandarmerije so posebni izgledki, kateri so bili regimentam že dani in zastraan katerih je zaznamek priložen.

Verh tega dobe postajni poveljniki papirja, kolikor ga potrebujejo, kateri je, de se krivo ne rabi, s posebnim znamenjem (orlam) zaznamvan. Ta papir se ima pri sestavljanju poročil, naznanil, priobčenj i. t. d., se ve de po dolžnosti varčno rabiti. Tudi zastraan tega so izgledki in sicer v četertinki za poročila in naznanila v pôlni obliki za priobčenja i. t. d. priloženi.

Minister notranjih opravil:

Bach.

General-inspektor:

žl. Kempen, nam. p. m.

Postajske službne bukve.

I. del.

Žandarmerijski regiment št.

Krilno poveljništvo

v

Postaja

Stan žandarjev			Je na postaji od	Je bil iz postaje postavljen	Ni za službo zavoljo	Opomba.
Šarža	Štev.	I m e				

Postajske služb-

II.

L e t o in d a n	Prejeti višji ukazi, priobčenja, pozivi od oblastnij ali strank	V službo odprav- ljeni žandarji in kakovost službniga opravila	Uspehi službnih opra- vil podložnih žandarjev

ne bukve

del

Od postajnega poveljnika samiga opravljene službene opravila	Njih nasledki	Opomba

Izjed vložniga in opravniga protokola

C. k. žandarmerijski regiment št.

Krilno poveljstvo v

St. dela	Dan prejetja	Ime in lastnost naznanovavca in dan naznanjenja	Doklade		R e č e	Rešenje	Dan rešenja	Zamerka, ali se ne pričakuje višji sklep ali izrečenja	Številka protokola, s katero je sklep ali izrečenje došlo ali sicer opomba
			Šte v ilo pisem	Denarji ali denarska vrednost					
1.	6. Janu- arja 1850.	Sekojski povelj- nik, straž- mojster Milo- vič, dne 5. Ja- nuarja 1850.	1.	Štitijsi gol- dinarji, 36 kr., ena zlata ura in 1 pak- tonasta žitca.	Naznanje, de se je žan- dar Jože Jaslič, se ne ve kam oddali in je imenovane reči za- pustili.	Z naznanilam narve- gimentno povelj- stvo predloženo.	6. Janu- arja 1850.	Dalje se ukaz pri- čakuje.	Došlo s št. 18.
2.	7. Ja- nuarja 1850.	Krilni poveljnik.	—	—	Ker se je slišalo, de so bili v Černim gozdu popolnki od tolovajev napadani, se da:	Povelje oddelkoma Dobrova in Hru- šica, de gresita v- kap zalazovat.	7. Ja- nuarja 1850.	Raport se pričā- kuje.	Došel s št. 10 in 12.

Kazalo zapopada.

Splošno podučenje.

§. 1. Uvod.

Pervo Poglavje.

Lastnosti in obnašanje žandarja sploh.

- §. 2. Naznačenje podukoviga zapopada.
- §. 3. Splošne pravila zastran možkiga zaderžanja.
- §. 4. Posebno pred podoficirjem.
- §. 5. Oprava in hoja.
- §. 6. Dalje
- §. 7. Zapopad treznosti.
- §. 8. Tovaršijstva.
- §. 9. Zaderžanje proti predpostavljenim in urednikom.
- §. 10. Zaderžanje proti ljudstvu.
- §. 11. Prijaznost z civilnimi oblastnijami.
- §. 12. Zaderžanje na somnjeh, pri zborih, javnih obhajbah, pri vstopu v gostivnice in pivnice.
- §. 13. Prepoved, v pivnice zahajati.
- §. 14. Pogrehe, ktere žandarja za službo nerabljiviga store.
- §. 15. Dolžnost zamolkljivosti.
- §. 16. „ nepodknljivosti.
- §. 17. Nepripušnost prostiga pivanja.
- §. 18. Prepoved vdeleževanja pri skrivnih družtvih.
- §. 19. „ narejanja svedočb.
- §. 20. „ odstopa od spodobniga zadostenja.
- §. 21. Žandar mora svoje masne bukve vedno pri sebi imeti.
- §. 22. Meje v zvunanje dežele ne prestopati.

Drugo Poglavje.

Potrebne vednosti žandarja.

- §. 23. Dolžnost, organsko postavo vediti.
- §. 24. Znanost razdeljenja, imen in oblasti političkih in sodnih oblastnij.
- §. 25. Po mogočosti natanjčno poznanje krajev in oseb v okraju.
- §. 26. Poznanje značajev kazni podverženih djanj in opušenj sploh.

- §. 27. Razdeli postavnih prestopov.
- §. 28. Hudodelstva.
- §. 29. Pregreški.
- §. 30. Prestopki.
- §. 31. Določbe za ohranjenje reda.
- §. 32. „ „ glede poštnih naprav.
- §. 33. Predpisi zastran lovstva in gojzdov.
- §. 34. „ „ zastran potnih pisem in
- §. 35. Policijstvo zastran ptujcov.
- §. 36. Dalje.
- §. 37. Dalje.
- §. 38. Dalje.
- §. 39. Dalje.
- §. 40. Določbe glede voznikov.
- §. 41. „ „ rokodelskih družtev.
- §. 42. „ „ pohišnih kramarjev.
- §. 43. Dohodninski prestopki.
- §. 44. Dalje.
- §. 45. Dalje.

Posebni poduk.

Tretje poglavje.

Službne opravila žandarja.

- §. 46. Kako se delé.

A. Samostojne službne opravila.

- §. 47. V čem obstoje,
- §. 48. Previdnosti za obvarvanje nerednosti,
- §. 49. posebno pazenje na vlačugarje,
- §. 50. na hazardne igravce,
- §. 51. na zavarovanje vodnjakov, apnenc.
- §. 52. na prodajanje sumnih reči,
- §. 53. na kopanje na javnih krajih,
- §. 54. na pijane,
- §. 55. na petje dražečih pesem, na sum budijoče oblačila,
- §. 56. zastran preiskovanj hiš,
- §. 57. overovanje ne gredočih pripreg,
- §. 58. pazenje na redovno pošiljanje otrok v šole.

B. Službne opravila po posebnim pozivu.

- §. 59. Razmera žandarmerije do civilnih in vojaških oblastnij.
- §. 60. Kdo je za zapopad zaukaza odgovorn.
- §. 61. Kdo ima opravljanje službe vižati.
- §. 62. Če na žandarmerijo pozivi pridejo, kateri bi se z njenimi postavami ne skladali.
- §. 63. Če bi se o takim primerljeju izpeljanje poziva terjalo.
- §. 64. Od stanovitniga občenja žandarmerijskih poveljnikov z oblastnijami.
- §. 65. Če žandarmerija neposredno pod v. d. stvam civilniga urednika službo opravlja.
- §. 66. Če je žandarmerii po pozvanju oblastnije samostojno ravnati.
- §. 67. Pripomoč žandarmerije pri popisvanju.
- §. 68. Pripomoč pri sodnijstvu in pri javnim izpeljevanju kazenskih obsojil.
- §. 69. Pripomoč žandarmerije pri pozvanju oseb pred sodnijo.
- §. 70. Zapretje oseb po zaukazu oblastnij.
- §. 71. Če se to zapretje overa.
- §. 72. Pripomoč žandarmerije o sodnim ravnanju.
- §. 73. Čuvanje pri jetnikih po zaprošnji.
- §. 74. Kako se je žandarjem tu zadržati.
- §. 75. Spremljava potnikov po zaprošnji.
- §. 76. Kako se je zadržati.
- §. 77. Dalje.
- §. 78. Če jetnik zboli.
- §. 79. Dalje.
- §. 80. Jetnikove reči.
- §. 81. Če bi bilo več jetnikov spremiti.
- §. 82. Če bi spremljevalci za voljo varniga spremljevanja jetnikov v skerbi bili.
- §. 83. Izročenje jetnikov bližnji žandarmerijski postaji.
- §. 84. „ „ sodnijski ali varstveni oblastnij.
- §. 85. Spremljajo se z basanimi puškami.
- §. 86. Pripomoč pri iztirjevanju davkov.
- §. 87. Kako se je tukaj zadržati.
- §. 88. Spremljevanje kurirjev, poštnih voz i. t. d.
- §. 89. Če so ceste na posameznih krajih nevarne.
- §. 90. Kurirji se smejo le redko vstavljati.
- §. 91. Pripomoč žandarmerije pri izpeljevanju colnih postav.
- §. 92. Na čem se dohodni organi spoznajo.
- §. 93. Pripomoč žandarmerije pri preiskovanju hiš po pozvanju dohodnih oblastnij.
- §. 94. Zalazbe od varstvinih oblastnij zaukazane.

- §. 95. Pripomoč žandarmerije pri zalazbah.
- §. 96. Od koga imajo žandarmerijski vodniki o tacih zalazbah svoje povelja prejemati.
- §. 97. Treba je stopinjsko razmero žandarmerije do civilnih in vojaških oblastnij poznati.
- §. 98. Oblika dopisovanj civilnih oblastnij do posameznih žandarmerijskih oddelkov.
- §. 99. Oblika dopisovanj vojaške oblastnije.
- §. 100. Če bi zavoljo od vojaške oblastnije zaprosene pripomoči navadna redovna žandarmerijska služba škodo terpeti imela.
- §. 101. Če bi žandarmerijski oddelk od vojašine ali drugih oboroženih čet pomoč izkati moral.
- §. 102. Oblika tacih zaprošinj.
- §. 103. Če bi žandarmerijsk oddelk ob enim od civilne kakor tudi vojaške oblastnije zaprosenje pripomoči prejel.
- §. 104. Zaverenje na izvirni namen žandarmerije.

Četerto poglavje.

Kako službne opravila opravljati.

- §. 105. Žandar se ima kot v službi stoječiga misliti, koj ko pot v službo nastopi.
- §. 106. Izrek pri pričetju službnih opravil in zapretjih.
- §. 107. Žandar ima taiste pravice kakor straža.
- §. 108. Zvunanjo službo je vselej z basano puško opravljati.
- §. 109. Patrolna služba vsake žandarmerijske postaje.
- §. 110. Ktero pot ima žandar na patroli hoditi.
- §. 111. Pregledvanje gostivnic.
- §. 112. Red na cestah.
- §. 113. Kako se zadržati, kadar žandar kaj sumniga spazi.
- §. 114. Dalje.
- §. 115. Sumne popotnike vstavljati.
- §. 116. Kontrola potnih pisem tistih, ki se z pošto vozijo.
- §. 117. " " " vojakov z nakazam poti.
- §. 118. Vstavljenje vojaških ubežnikov.
- §. 119. " popisovanjskih ubežnikov.
- §. 120. Nadzornost pri somnjih in javnih veselicah.
- §. 121. Kako pri pretepih se zadržati.
- §. 122. Kako pri rabukah.
- §. 123. Združenje več oddelkov.
- §. 124. Snidenje patrol.
- §. 125. Kaj imajo vodniki patrol pri tej priložnosti storiti.

- §. 126. Če bi kaka patrola o pravim času ne prišla.
- §. 127. Če bi se pri snidenju patrol glede spremljave jetnikov ovare primerile.
- §. 128. Opravljanje službe blizo meje.
- §. 129. Kadar se kontrobantarji vstavljajo.
- §. 130. Znaminja, po katerih se žandarji na dalječ spoznajo.
- §. 131. Pazljivost na nesreče.
- §. 132. Zaderžanje pri elementarnih nezgodah.
- §. 133. " " požarih.
- §. 134. Previdnosti pri povodnjih, i. t. d.
Veči in večji nevarnost pri povodnji.
Če so pota pri nji razderte.
- §. 135. Mlini in stavbe ob vodi.
- §. 136. Pazljivost na vse, kar bi komu nevarnost prinesiti znalo.
- §. 137. Najdenje merliča.
- §. 138. Prizadevanje, oblastnijam razjasnjenje dajati.
- §. 139. Pri merliču do prihoda sodnijske osebe čuti.
- §. 140. Kaj pri mertvičnimu storiti.
- §. 141. Svarjenje pred nevarnostmi.
- §. 142. Zanimarjevanje otrok od strane staršev.
- §. 143. Popis najdenih kervavih orožij i. t. d.
- §. 144. Kako se tu zaderžati.
- §. 145. Najdene reči.
- §. 146. Zaderžanje žandarja, če hudodelnika na djanju najde.
- §. 147. Žandar si mora prizadevati, priče storjenih hudodelstev dobiti.
- §. 148. Če hudodele pobegne.
- §. 149. Od rabe orožja.
- §. 150. Če bi se žandarju pomoč družih osob odrekla.
- §. 151. Zaderžanje pri naznanilih brez podpisa.
- §. 152. Pri pisanih naznanilih s podpisam.
- §. 153. Pri ustnih naznanilih.
- §. 154. Dalje.
- §. 155. Kako se je pri naznanilih proti prestopnikom colnih postav zaderžati.

Peto poglavje.

Od nastave postaj in službniga reda žandarmerije.

- §. 156. Kako se regimentni oddelki nastavijo.
- §. 157. Iz česar postaje obstoje.
- §. 158. Komu gre nastava postaj.

- §. 159. Mesto postaje.
- §. 160. Na kaj je pri ustanovljenju staniš gledati.
- §. 161. Prestava posameznih žandarjev.
- §. 162. Poduk, vaja žandarjev.
- §. 163. Odprava v službo,
- §. 164. Če je poveljnik postaje kratek čas nepričejoč.
- §. 165. Izdanje povelj.
- §. 166. Izhajanje in urlaub.
- §. 167. Popolna oprava.
- §. 168. Predpis glede hrane.
- §. 169. Zbolenje.
- §. 170. Oskerbovanje konj konjiških podoficirjev.
- §. 171. Bolni konji.
- §. 172. Če je službni konj pri živinski zdravniku.
- §. 173. Nobena žandarmerijska postaja ne sme čisto brez žandarjev ostati.
- §. 174. Blešnica.
- §. 175. Odpravljanje dopisov.
- §. 176. Iztisi zasledovavnih listov.
- §. 177. Posamezni žandarji jih morajo natanjko vediti.
- §. 178. Posebna skerb za izurjenje prideljencov.
- §. 179. Kako te prideljence v službo vpeljati.
- §. 180. Prepričanje serčnosti in pogumnosti teh prideljencov.

Šesto poglavje.

Posebni predpisi za žandarmerijske predpostavljene.

A. Za poveljnika korporalstva.

- §. 181. Dolžnost postavljenih poveljnikov, se berž ko berž z razmerami okraja soznani.
- §. 182. On ima lastnosti in ugodnosti svojih ljudi natanjko spoznavati.
- §. 183. Se ima prepričati, ali se njegovi službni ukazi natanjko polnujejo.
- §. 184. Vizitiranje žandarjev, ki gredo v službo.
- §. 185. Če postajni poveljnik zaukaz dobi, koga v oblast vzeti.
- §. 186. Če se podoficirju razun lastne postaje tudi še druge kot okrajnimu vodniku oddele.

B. Za sekcijiskiga poveljnika.

- §. 187. Sekcija stoji pod vodstvom stražmojstra.
- §. 188. On sme v velicih sekcijah vodstvo krajne postaje korporalu izročiti.
- §. 189. Ima vsakih 14 dni vsaj enkrat postaje sekcije vizitirati.

- §. 190. Cesar se ima pri teh ogledih prepričati.
- §. 191. Glede žandarmerije na konjih.
- §. 192. Kam vsakdajne raporte pošiljati.

C. Za nižjiga oficirja.

- §. 193. Nadzornost nad disciplino in službo.
- §. 194. Ogledi tropov.

D. Za krilniga poveljnika.

- §. 195. Bistvene opravila krilnih poveljnikov.
- §. 196. Kako se jim je prepričati, ali žandarmerija službo opravlja.
- §. 197. Vizitiranje krila.
- §. 198. Imajo opravljanje službe vravnati.
- §. 199. Vsakdanje raporte delati.
- §. 200. Se smejo v neredovnih dogodkih neposredno na občno inšpekcijo in na ministra samiga obrniti.
- §. 201. Vodba in poduk žandarjev.
- §. 202. Podučevanje zastran dogodb v pretečenim tednu.
- §. 203. Pisati se ima samo, kar je najpotrebnejši.
- §. 204. Disciplinarna ravnava.

E. Za štabniga oficirja.

- §. 205. Njegovo stališe.
- §. 206. Obhodi.
- §. 207. Način vizitiranja.

F. Za regimentniga poveljnika.

- §. 208. Stališe.
- §. 209. Pregled raportov.
- §. 210. Regimentne povelja.
- §. 211. Skupni raport na občniga inšpektorja.
- §. 212. Vsakdanji raport na najvišjo poltiško oblastnijo.
- §. 213. Posebni raporti na varstvine, sodnijske in denarstvine oblastnije.
- §. 214. V silnih dogodkih niso na vstanovljeno dobo za službne vloge vezani.

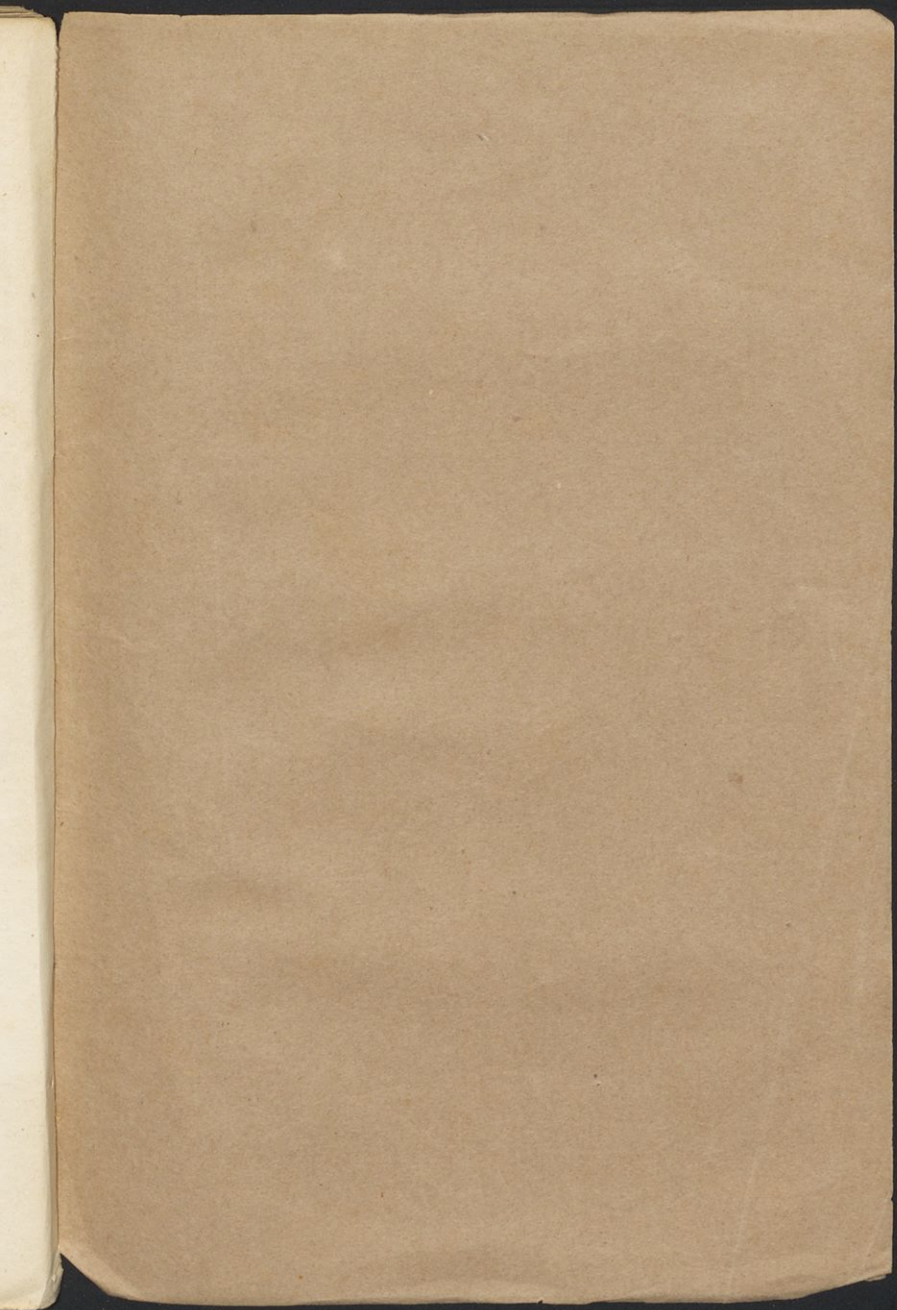
Sedmo poglavje.

Službne pisma žandarmerije.

- §. 215. Prosti žandarji imajo samo poročila in objavljenja pisati.
- §. 216. Popis službnih bukev, ktere ima postajni poveljniki pisati.

- §. 217. Izročanje in prevzetje pri spremenih.
- §. 218. Posebne opombe za korporale in stražmojstre, katerim je več postaj izročanih.
- §. 219. Ogledni dnevniki tropnih poveljnikov.
- §. 220. Službne pisma krilnih poveljnikov.
- §. 221. Službne pisma štabnih oficirjev.
- §. 222. Kancelijski red regimentniga poveljništva.

Predsedstvo Narodne
Knjižnice

Št. XXI